

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Priority při výběru životního partnera u lidí se zdravotním postižením

bakalářská práce

Autor práce: Kristýna Havlíčková
Studijní program: Speciální pedagogika
Studijní obor: Speciální pedagogika- vychovatelství

Vedoucí práce: Vlastimila Urbanová PhDr.

Datum odevzdání práce: 15. 8. 2014

Abstrakt

Životní partner je pro většinu osob ve společnosti velmi důležitý. Jde o člověka, na kterého se můžeme spolehnout, opřít se, trávit s ním volné chvíle, dělit se o radosti i starosti běžného života. Pro někoho může být partner dokonce smyslem života.

Roli partnerů a rádců mohou plně zastávat i rodiče, avšak od dětského věku si v sobě neseme zakódovaný vzor funkční rodiny jako normu, kterou většina lidí touží v dospělosti naplnit. Jsou to právě rodiče předávající nám představu o budoucnosti a pomáhající utvářet osobnost jedince. Dá se říci, že povinností každého z nás, je předat tento vzor dalším a dalším generacím lidstva, bez něhož bychom nemohli dále existovat. Je přirozené, že lidská bytost touží po své vlastní rodině.

Od roku 1989 v České republice vysoce narůstá rozvodovost. Podle Českého statistického úřadu většina manželství zaniká z důvodů rozdílných povah, zájmů a názorů. V roce 2011 byla nejčastějším důvodem rozvodů nevěra. Další, často zmiňovanou problematikou, jsou nejen umělá těhotenství, ale také všeobecný fakt, že dochází ke stárnutí populace, protože mladí lidé mají jiné priority, než je rodičovství.

V popředí zůstává kariéra, po jejím naplnění se však může stát, že člověk pochopí, jak svůj čas promeškal, když už pro stvoření potomka nemá vhodné podmínky, objevují se zdravotní problémy, apod. S vyšším věkem rodičky je přirozeně spjato vyšší riziko postižení dítěte.

Tato alarmující fakta jsou běžnou součástí dnešní společnosti, kdy mnoho lidí dá raději přednost zmiňované kariéře, společnému životu bez svatby například z důvodu předešlého rozvodu, popřípadě prožití života bez stálého partnera. Lidé čekají na ideálního partnera, často nepolevují ze svých nároků, a tak na něj mohou čekat i celý život. Mnozí si pak rekapitulují svůj život v myšlenkách a hledají chyby, které udělali a které se už nedají napravit. Neexistují jasně daná pravidla, která by nám partnera pomohla zaručeně nalézt, ale můžeme se řídit podle několika hledisek, jako jsou společné priority a hodnoty, vstřícná komunikace, vzájemný respekt a důvěra, společní přátelé a sexuální přitažlivost. Lidé se zdravotním postižením mají stejná přání a představy jako lidé bez postižení, ale otázkou je, zda mají výběr životního partnera

nějak specifictější než lidé bez postižení. Je určitě příjemné vidět kolem sebe svět, kde se lidé vzájemně respektují a milují bez ohledu na zdravotní znevýhodnění.

Zdravotní postižení je stále ještě v české společnosti tabuizované téma. Jsou lidé, které tato problematika zajímá, ale pak jsou bohužel lidé, kteří vnímají osoby s postižením jako zátěž. Stále si neuvědomují, jak tenká hranice existuje mezi relativním zdravím a nějakou závažnou chorobou. Lidé, kteří nemají ve své rodině nebo v blízkém okolí někoho s postižením, často věří představě „nám se to stát nemůže“.

Téma bakalářské práce „Priority při výběru životního partnera u osob se zdravotním postižením“ se zabývá popsáním priorit osob se zdravotním postižením při výběru životního partnera. Práce má dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se skládá z 5 kapitol. První kapitola se zabývá zdravotním postižením a jeho dělením. Druhá kapitola pojednává o tělesném postižení, jeho dělení a psychických aspektech, které s každým postižením úzce souvisí. Ve třetí kapitole je uvedena definice rodiny, její funkce a rodinné trendy 21. století. Čtvrtá část pojednává o přátelství, partnerství a manželství. Jsou zde popsány fáze vztahu, typy přístupu k partnerství, sebehodnocení a priority při výběru životního partnera. V poslední části je uvedena obecná problematika volby partnerů, včetně různých typů výběrů partnera. V souvislosti s výše uvedeným byl stanoven cíl práce, zjistit priority při výběru životního partnera u osob se zdravotním postižením. Výzkum byl zaměřen především na osoby s tělesným postižením z důvodu častějšího osobního setkávání.

Praktická část bakalářské práce byla zpracována na základě kvalitativního výzkumného šetření. Tento typ výzkumu je pro tuto problematiku nejvhodnější, protože zasahuje do hloubky tématu. Dotazování se zúčastnilo deset respondentů ve věku 18-26 let. Osm respondentů mělo tělesné postižení, dva z nich byli muži, zbytek ženy. Dva respondenti měli postižení zrakové a sluchové. Dotazování bylo vedeno metodou řízeného rozhovoru a probíhalo v období března a dubna 2013. Setkání i rozhovory s respondenty byly realizovány v neutrálním prostředí - v kavárnách a restauracích. Všem respondentům byla zaručena anonymita, v prepisech i v hodnocení rozhovorů je zaznamenán pouze jejich věk, pohlaví a iniciály. Jelikož se jedná o dospělé jedince,

nepotřebovala jsem písemný souhlas zákonných zástupců. Tyto respondenti byli vybráni z okruhu přátel mých a mé rodiny.

Abstract

Life partner is very important for everybody. We can rely on the partner, spend free time with him and deal various problems and conflicts. He is in, when we are down and he could be our great support in this time.

Also, for someone the partner can be the driving force that gives life meaning. Some people would argue that, they are parents who help us with problems and support us. They are the parents who passed us this habit and shapes our personality. Of course, it is true, and our duty is to pass this habit and educate our children, the next generation, which is our future. In short, almost everyone hopes for common family with a person who is everything for him.

In the Czech Republic since 1989, the divorce rate has greatly increased. According to the Czech Statistical Office, most marriages terminated for reasons of a different nature, interests and opinions. Even in 2011, the most common reasons for divorce was infidelity. Another problem often commented is pregnancy, the general fact is that the population is aging, Young people have different priorities than have a children. Suddenly, when they are older, they find that their time has been missed and the creation of child no longer suitable conditions. If they manage to have a baby, usually only one, because then their next child is not recommended because of their age. With advancing age is of course inherent risks of born an affected child.

Unfortunately, these are alarming facts that are part of today's modern society, where many people prefer a carem and if they aren't divorce maybe prefer partnership without marriage or even single. Most people waiting for their ideal partner, someone wholw their life, than many of them discussed his life in thought and looking for mistakes he made and what can be remedied. There are not clear rules that would certainly help us to find a partner, but we are guided by several factors, such as joint priorities and values, friendly communication, mutual respect and trust, mutual friends and sexual chemistry. People with disabilities have the same wants and needs as people without disabilities, but the question is whether the choice of a partner, something more specific than people without disabilities, and that all people in our society are able to treat people with some type of disability a full life with a partner who is everything for

them, and they are all for him. There is nothing more natural than to see around happy partners without any disputes and quarrels.

Disability is still in Czech society taboo topic. Some people are interested in this issue, but there are unfortunately people who have about people with disabilities bad view, or even do not want to hear. These people still do not realize how thin line exists between the relative health and a serious illness. People who are health or do not have a person with disability in their family usually say: it can not happen to me. But it can. Therefore, there should be no contempt to these people which lives are not easy. We never know when this might occur us or any of our loved people. We still live in a democratic society, where everyone has a place and can express own opinion, maybe good or bad.

The topic of the thesis' priorities in choosing a life partner for people with disabilities "was written with the intention to map the priorities of people with disabilities in choosing a life partner. The work has two parts: theoretical and practical. The theoretical part consists of five chapters. The first chapter deals with disabilities as a whole and its division. The second chapter deals with the disability, its division and psychological aspects. The third chapter is discussed family, its features, and families of 21st century. The fourth part is about friendship, partnership and marriage. It further describes the phase relation, types of access to partnership and another very important part, such as self-esteem and priorities during choosing a life partner. The last section discusses the general problem of the choice of partners, including different types of mate choice. In connection with the above, I set a target the work to identify priorities when choosing a life partner for persons with disabilities, with focus on physical disability.

The practical part of this thesis has been prepared on the basis of qualitative research. Polling was attended by ten respondents aged 18 to 26 years. Eight respondents had a disability, two of them were men, the rest women. Two respondents had a disability, one respondent hearing impairment and the second with visual impairment. Polling was conducted using a structured interview conducted during March and April 2013. Meetings and interviews with respondents took place in a

neutral environment. All respondents were guaranteed anonymity, even in the transcripts from interviews are recorded only their age, gender, and their initials. Because all respondents are adults, I did not need the written consent of their legal representatives. These respondents were selected from the circle of friends of my family, because disassembling issue affects me personally.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne (datum)

.....

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce PhDr. Vlastimile Urbanové za velmi cenné rady k bakalářské práci. Dále děkuji respondentům, kteří mi poskytli rozhovor. V neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům za neomezenou podporu při celém studiu na vysoké škole.

Obsah

Úvod.....	11
1 SOUČASNÝ STAV	13
1.1 Zdravotní postižení	13
1.1.1 Dělení zdravotního postižení	13
1.2 Psychické aspekty ZP	22
1.3 Rodina.....	23
1.3.1 Vztahy v rodině.....	23
1.3.2 Postoje společnosti k postiženým lidem	25
1.3.3 Funkce rodiny	26
1.4 Přátelství, partnerství a manželství	28
1.4.1 Přátelství.....	28
1.4.2 Partnerství.....	28
1.4.3 Manželství.....	31
1.4.4 Sebehodnocení	31
1.5 Priority při výběru životního partnera	33
1.6 Volba partnera	36
1.6.1 Teorie volby partnera	36
1.6.2 Patologické mechanismy volby partnerů	37
1.6.3 Typy výběru partnera	37
2 CÍL PRÁCE.....	40
2.1 Cíl práce a výzkumné otázky.....	40
3 METODIKA.....	41
3.1 Použitá metodika	41
4 VÝSLEDKY.....	42
4.1 Rozhovor č. 1.....	42
4.2 Rozhovor č. 2.....	42
4.3 Rozhovor č. 3.....	43
4.4 Rozhovor č. 4.....	43
4.5 Rozhovor č. 5.....	44
4.6 Rozhovor č. 6.....	44
4.7 Rozhovor č. 7.....	45
4.8 Rozhovor č. 8.....	45
4.9 Rozhovor č. 9.....	46
4.10 Rozhovor č. 10.....	47
5 DISKUZE.....	48
6 Závěr.....	52
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
8 KLÍČOVÁ SLOVA.....	56
9 PŘÍLOHY	57

Úvod

Partnerství spočívá v rovnocenném vztahu dvou lidí, pro jehož udržení je nutné určité úsilí, avšak čas od času přijdou náročnější chvíle, kdy jsme rádi, že se můžeme o toho druhého opřít, svěřit se. Samozřejmě i my bychom měli být oporami našim partnerům.

Navzdory tomu je v současné době v oblibě žít tzv. single. Místo rodiny a dětí se vlivem vývojových trendů dostává na první místo kariérní postup. V současnosti mnoho párů dlouze zvažuje, zda vůbec založit rodinu. Existuje totiž celá řada negativních faktorů, které toto rozhodnutí ovlivňují, jako např. ekonomické důvody. Pro některé partnery je výhodnější žít ve společné domácnosti bez oddacího listu. Proti tomu stojí paradoxně vysoká rozvodovost oddaných párů. To jsou jasná fakta současné doby.

Neexistuje žádný návod, který by lidstvo „napravil“. Ani neexistuje žádná kniha, která by nám přesně popsala, jak má náš životní partner vypadat a ani stroj, který by nám naše požadavky vyhodnotil a uvedl jméno a příjmení našeho partnera. S těmito přirozenými nástrahami života se musí člověk vypořádat sám. Ale co lidé se zdravotním postižením, kteří mají určitá omezení v možnostech sociálního fungování ve společnosti? Vybírají si své ideální partnery stejně jako lidé bez postižení anebo mají nějaké specifické priority?

Zdravotní postižení vždy zasáhne jak člověka samotného, tak i blízký okruh rodiny a známých. Je velice nutné poskytnout osobě se zdravotním postižením takovou péči a podporu, která by pomohla naučit se s postižením žít, popřípadě ho přijmout. Při profesionálním přístupu, snaze rodiny i snaze člověka s postižením je možné udržet kvalitu života dané osoby na úrovni srovnatelné s osobou bez postižení. Člověk s postižením je schopen samostatného života, který může být stejně plnohodnotný jako u většinové společnosti.

S tímto je spjatý i výběr partnera. Pokud nebude člověk se zdravotním postižením v sociální izolaci, je šance, že si najde přítele či přítelkyni podle svých představ, se kterým prožije spokojený život. Česká republika se snaží poskytnout osobám se zdravotním postižením stejné příležitosti jako lidem bez postižení, zdravotní pojišťovny

hradí základní kompenzační pomůcky i to napomáhá lidem s postižením ke snadnějšímu začleňování se do společnosti.

Cílem mé práce je zjistit priority při výběru životního partnera u lidí s postižením. Předmětem jsou názory lidí se zdravotním postižením na danou problematiku týkající se hledání životního partnera. Záměrem bude zmapování priorit při výběru životního partnera u osob se zdravotním postižením. Jako respondenty pro bakalářskou práci jsem vybrala především osoby s tělesným postižením, protože se s touto cílovou skupinou setkávám častěji než s jinými typy skupin osob s postižením a to i v rámci bližšího okolí a rodiny.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Zdravotní postižení

Pod pojmem zdravotně postižený si mnozí představí osobu na invalidním vozíku, s berlemi nebo například s holí. Ovšem jedná se o různorodou skupinu lidí, kteří mají rozdílné problémy, potřeby a zájmy. Do skupiny zdravotně postižených patří i lidé s mentálním postižením.

„Pojem disability vyjadřuje omezení, chybění, neschopnost, nemohoucnost, invaliditu, zdravotní postižení - ve smyslu následku poškození, v důsledku čehož nelze vykonávat aktivity právě tím způsobem, jak je to obvyklé.“ (Jankovský, 2006, str. 38)

Zdravotní postižení se může objevit v průběhu života, nebo je již vrozené. Vrozené postižení se dělí do tří skupin. Těmito skupinami se rozumí období prenatalní, perinatální a postnatální.

V České republice je 100 000 osob se zrakovým postižením - z toho 17 000 nevidomých, dále pak 300 000 osob se sluchovým postižením - z toho cca. 15 000 zcela neslyšících a 300 000 osob s vadami pohybového ústrojí. (SONS: Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR.[online].[cit. 2013-04-22]. Dostupné z online: www.sons.cz)

1.1.1 Dělení zdravotního postižení

Zdravotní postižení se dělí na orgánové nebo funkční.

- **Orgánové postižení** - postihuje orgány a jejich části. Nejčastější příčinou jsou vývojové vady, anomálie, defekty centrální nervové soustavy, končetin,

rozštěpy patra a páteře. Také se do této skupiny zahrnují následky různých nemocí, jako jsou srdeční vady a obrny. A nesmíme opomenout poúrazové stavy, jako jsou různé amputace.

- **Funkční postižení** – znamená poruchu funkce orgánu, aniž by byla poškozena jeho tkáň. (Pipeková, 2006)

Dále se zdravotní postižení dělí **podle druhu:**

- **tělesné vady pohybového aparátu**, všechny druhy obrn, deformace a amputace končetin, dále pak chronická onemocnění, srdeční choroby, alergie a astma, epilepsie, diabetes
- **zrakové vady:** refrakce, barvoslepost, šilhavost, šeroslepost, tupozrakost, slepota a slabozrakost.
- **sluchové:** nedoslýchavost, hluchota ohluchlost
- **poruchy komunikačních schopností:** poruchy vývoje řeči, výslovnosti, plynulosti, rezonance a další
- **mentální vady:** vrozená mentální retardace, získaná mentální retardace, stařecká demence
- **vady v oblasti poruch chování:** asociální, disociální a antisociální poruchy.
- **kombinované postižení:** postižení dvěma, nebo více vadami
- **parciální postižení:** poruchy učení, lehké mozkové dysfunkce, leváctví, poruchy školní přizpůsobivosti. (Pipeková, 2006, str. 26)

Tělesné postižení

Pojem "postižení" můžeme chápat v různém významu, protože u nás je stále značná terminologická nejednotnost. V současném pojetí péče však chápeme pojem postižení jako určitý specifický rozměr života. „*Tělesným (somatickým) postižením rozumíme v obecné rovině takové postižení, které se projevuje buďto dočasnými anebo trvalými problémy v motorických dispozicích člověka. Jedná se především o poruchy nervového*

systemu, pokud mají za následek poruchu hybnosti. Může však jít též o různé poruchy pohybového tedy nosného aparátu.“ (Jankovský, 2006, str. 39).

Dále se mohou objevit poruchy pohybového aparátu, které v některých případech mívají za následek špatný vývoj osobnosti nebo narušený psychomotorický vývoj.

Nejčastějšími příčinami tělesného postižení bývají exogenní a endogenní faktory.

Dělení tělesného postižení dle Jankovského:

- **Dětská mozková obrna (DMO)**

Patří mezi nejčastější somatické postižení. Pro DMO se také používá název encefalopatie, což chápeme jako nespécifické poškození mozku. DMO dělíme podle jejího vzniku na prenatalní, perinatální a časně postnatální. Mezi prenatalní poškození řadíme např. nitroděložní infekce, či metabolické poruchy matky. Perinatální poškození vzniká v průběhu porodu a řadíme do nich nitrolební krvácení, hypoxii, bakteriální meningoencefalitidu. Do postnatálních příčin řadíme úrazy hlavy, bakteriální meningoencefalitidu a virovou meningitidu. DMO se dělí na formu spastickou a nespastickou. *Spastická obrna* může mít formu diparetickou, při které jsou postiženy především dolní končetiny. Diparetická forma je způsobena nezralostí nervové soustavy, pro kterou je typická tzv. nůžkovitá chůze. Dalším typem je forma hemiparetická. Při tomto postižení je postižena jedna polovina těla, ale převaha je na horní končetině. Jedná se o hemisferální postižení. Posledním typem je kvadruparetická forma, pro kterou je typické postižení všech čtyř končetin. Každá končetina však může mít různý stupeň postižení. *Nespastická obrna* se vyskytuje ve formě hypotonické. Dochází k oslabení svalového tonu trupu i končetin z centrálního původu. Výklad tohoto syndromu není zcela jednoznačný. Další formou je forma extrapyramidová neboli dyskinetická. Projevuje se grimasováním, atetoidními dyskinézemi a hadovitými hyperkinézemi hlavy, trupu a končetin. Tento syndrom je typický pro perinatální období. V pozdějším věku již vzniknout nemůže.

K DMO jsou přidružena jiná onemocnění. Mezi nejčastější řadíme mentální retardaci. Je to stav, při kterém jsou oslabeny intelektové schopnosti a dochází také k

poruše adaptace. Závažné mentální postižení se vyskytuje u kvadruparetické formy a hypotonické formy DMO. Dalším velmi závažným přidruženým onemocněním je epilepsie. Často bývá hlavní překážkou pro zapojení člověka s postižením do aktivního života. O onemocnění mluvíme až tehdy, když dochází k opakovaným záchvatům. Během záchvatů dochází k několika příznakům, jako jsou poruchy vědomí, křeče, zvonění v uších, světelné záblesky, zvracení, pocení, bolesti hlavy. Stupeň záchvatů se dělí na Petit mal, to je tzv. malý záchvat bez křečí, Grand mal - velký záchvat s křečemi. Dalším velice závažným stavem je status epilepticus. Jedná se o protahovaný záchvat, při kterém se pacient neprobírá až půl hodiny.

K přidruženým poruchám řadíme i poruchy zraku, sluchu, řeči. Mezi poruchy řeči patří alálie, což je zamezený vývoj řeči a také afázie což je přerušovaný vývoj řeči. Také velmi častou formou je dyslálie, tedy špatná artikulace hlásek. Velmi závažnou formou je dysartrie. Při ní je artikulace zcela nesrozumitelná. Právě s dysartrií se setkáváme u lidí s DMO, kteří mají i přidružené mentální postižení. (Jankovský, J. 2006, str. 39- 46)

- **Neuromuskulární svalová onemocnění**

Daná problematika je velice závažná a rozsáhlá. Častými příznaky této skupiny onemocnění jsou svalová slabost, poruchy čítí, atrofie svalové hmoty, pozměněná konzistence svalu, poruchy chůze. Patří sem *Werdnig - Hoffmannova choroba*, vrozené poškození předních rohů míšních, dále také *Artrogrypoza*, která se vyznačuje charakteristickými kloubními deformity patrnými hned po narození. *Poliomyelitida* označuje infekční onemocnění, které postihuje šedou hmotu míšni v předních rozích míšních. Toto onemocnění se již nevyskytuje od 60. let díky Sabinově vakcíně. Dalším zástupcem neuromuskulárních onemocnění je *Myopatie*, chronické onemocnění, kde se porucha hybnosti nachází přímo ve svalu.

Mezi nejčastější svalová onemocnění patří progresivní svalová dystrofie. Při tomto onemocnění dochází k náhradě poškozeného svalu, který degeneruje a vzniká vazivová hmota. Mezi degenerativní choroby patří *Duchennova svalová dystrofie*, která postihuje pouze mužské pohlaví. Následkem je úbytek svalstva. Příznaky se objevují od 2. let

života častými pády a tzv. " kachní chůzí". Do této skupiny se řadí i *Charcotova – Marierova - Toothova choroba*, kdy dochází k postupnému zániku myelinových pochev periferních nervů.

- **Další somatická postižení**

Somatických onemocnění je celá řada. Můžeme do nich zařadit například deformity lebky, kloubů, svalů a také končetin. Na vážnosti postižení závisí první trimestr těhotenství, kde dochází k organogenezi, tudíž k vyvíjení orgánů. Čím dříve se porucha objeví, tím je závažnější. Do deformit lebky řadíme mikrocefalii. Je to abnormální zmenšení obvodu hlavičky dítěte. Mikrocefalie je znatelná již po porodu nebo vzniká až v průběhu života. Za vznikem stojí inzulty v průběhu těhotenství, jako je RTG záření, virová infekce, různá onemocnění matky nebo také dědičné dispozice. Při mikrocefalii dochází k předčasným srůstům švů a v důsledku bývá dítě často intelektově postiženo. Opakem je makrocefalie. I toto postižení je spojeno s mentální retardací.

Dalším somatickým postižením je hydrocefalus. Při hydrocefalu dochází k hromadění likvoru v mozkových komorách a tím pádem dochází k utiskování mozkové tkáně a zvětšování lebky. Dalším velice častým onemocněním jsou stavy po poranění mozku, které jsou důsledkem závažných poranění hlavy. Mezi nejběžnější poranění hlavy patří komoce mozku neboli otřes. Závažnější forma je kontuze a komprese.

Za velice závažný stav, který je spojený s poruchou vědomí je považováno vigilní koma, které je způsobeno rozsáhlým poškozením mozkové kůry. Tento stav se označuje jako apalický syndrom neboli vegetativní stav.

Do skupiny patří i postižení ortopedická. Mezi známá postižení patří vrozené vykloubení kyčlí. Často se také vyskytují různé deformace páteře, například kyfóza a skolióza. Vrozeným postižením, které se projevuje nadměrnou lomivostí kostí je osteogenesis imperfecta. Postižení, které vede k malému vzrůstu, se nazývá chondrodystrofie neboli trpaslictví. (Jankovský, 2006, str. 48 - 55)

Zrakové postižení

Osoby se zrakovým postižením jsou lidé, kteří mají různé druhy a stupně snížených zrakových schopností. Jednoznačně se dá říci, že jsou to lidé, u nichž poškození zraku nějak ovlivňuje činnosti v běžném životě a běžná zraková korekce nepostačuje. Zrakový orgán se skládá ze tří částí: receptoru (oko), očního nervu, zrakového centra v mozku. Proto se zrakové postižení u každého může projevat jinak. Zrakové postižení dělíme **do následujících 5 oblastí:**

- Ztráta zrakové ostrosti (refrakční vady)
- Postižení šíře zorného pole
- Okulomotorické poruchy (strabismus)
- Problémy se zpracováním zrakových podnětů
- Poruchy barvocitu (barvoslepost)

Nebo můžeme zrakové postižení dělit do **tří stupňů:**

- **Slabozrakost** (lehká, střední, těžká)
- **Zbytky zraku**
- **Slepota**

(Pipeková, 2006, str. 163- 166)

Sluchové postižení

Lidé se sluchovým postižením netvoří jednotnou skupinu. Existuje více druhů, typů a stupňů postižení sluchu. Sluchové vady dělíme podle doby vzniku. Na vrozené a získané.

- **Vrozené** - dochází k nim v důsledku dědičnosti, nebo nastane poškození v době zrání a to v období prenatálním nebo perinatálním. V prenatálním období jsou rizikovými faktory nemoci matky, jako jsou zarděnky nebo spalničky. Dalším rizikovým faktorem je RTG záření. V perinatálním období je rizikový protražovaný porod, nízká porodní hmotnost a poporodní žloutenka.
- **Získané** - vznikají až po narození. V postnatálním období je zásadní doba vzniku, protože pak se dělí vada na nelingvální - před zahájením vývoje řeči, postlingvální - po dokončení vývoje řeči.

Dělení podle stupně postižení:

- **Nedoslýchavost** - existují dva druhy. Převodní – jedinec slyší málo, je schopen rozeznávat zvuky lidské řeči. Percepční – zkreslené vnímání řeči. Dále se dělí nedoslýchavost na lehkou, střední a těžkou.
- **Hluchota** – snížená nebo chybějící schopnost vnímat zvuk
  - Úplná - jde o naprostou ztrátu sluchu
  - Praktická - jedinec má jen zbytky sluchu
- **Ohluchlost** – těžká nebo úplná ztráta sluchu, která vzniká v průběhu života po dokončení rozvoje řeči.

(Kochlear: web se sluchovým postižením.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z: www.kochlear.cz/)

Porucha komunikačních schopností

Příčiny poruch jsou různé. Můžeme je dělit z několika hledisek:

- Orgánové nebo funkční
- Podle doby vzniku: prenatální, perinatální a postnatální
- Podle lokalizace: genové mutace, aberace chromozomů, vývojové odchylky, porucha CNS

Často také využíváme symptomatické hledisko:

- Vývojová nemluvnost (dysfázie)
- Získaná orgánová nemluvnost (afázie)
- Získaná neurotická nemluvnost (mutismus, surdomutismus)
- Poruchy zvuku řeči (rinolálie, palatolálie)
- Poruchy plynulosti řeči (kocktavost, breptavost)
- Poruchy artikulace (patlavost, dysartrie)
- Symptomatické poruchy řeči
- Poruchy hlasu

(Pipeková, 2006, str. 72 – 74)

Mentální postižení

„Stav zastaveného nebo neúplného duševního vývoje, který je charakterizován zvláště porušením dovedností, projevujícím se během vývojového období, postihujícím všechny složky inteligence, to je poznávací, řečové, motorické a sociální schopnosti. Postižení se může vyskytnout bez, nebo současně s jinými somatickými nebo duševními poruchami“ (WHO, MKN-10.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z.

http://www.uzis.cz/cz/mkn/seznam.html)

Příčiny vzniku:

- Organické
- Sociální

Druhy mentální retardace:

- Vrozená MR
- Získaná MR

Stupně MR:

- Lehká MR (IQ 69 – 50)
- Středně těžká MR (IQ 49 – 35)
- Těžká MR (IQ 34 – 20)
- Hluboká MR (IQ 20 a níže)
- Jiná MR
- Nespecifikovaná MR

(Klasifikace MR dle WHO 1992 in Pipeková, 2006, str. 26)

1.2 Psychické aspekty ZP

Tělesné postižení je úzce spjato s psychologickými hledisky a se sociálním přijetím jedince s tělesným postižením. Člověk je společenská bytost, tudíž u každého člověka v průběhu života dochází k humanizaci, socializaci a personalizaci. U člověka s tělesným postižením velice záleží na postavení ve společnosti a na tom, jak je společností přijímán. Aby tento proces byl vyrovnaný, musí člověk s postižením přijmout své postižení nebo nemoc a poruchu v maximální možné míře a zařadit se do společnosti. Integrací je zachována optimální kvalita života a životní spokojenost.

Psychologické hledisko se netýká pouze osoby s tělesným postižením, ale také rodiny, která je pro osobu s ZP velice důležitá. Za normálních okolností je narození dítěte očekáváno s nadšením a nadějemi. Když se narodí dítě s postižením, nastává pro rodiče šok. Rodiče si musejí projít stavem přijetí, což je pro dítě se ZP to nejlepší. Rodiče dítě opatrují a vychovávají a najednou má nastat stav, kdy se adolescent chce osamostatnit a začít si žít svůj vlastní život. Pro rodiče to není nic jednoduchého a mají pořád tendence k ochraňování. (Jankovský, 2006, str. 60 - 63)

1.3 Rodina

1.3.1 Vztahy v rodině

Mezi všemi společenskými vztahy má významnou prioritu rodina. Rozvíjejí se v ní vztahy, které považujeme za přirozené a samozřejmé. Tyto vztahy jsou trvalejší a intenzivnější. Do těchto vztahů vstupuje člověk jakoby proti své vůli. Hlavním problémem těchto vztahů je to, že člověk musí brát svoji rodinu takovou jaká je a musí jí přizpůsobit svoje chování a jednání (Bedrnová, 2001).

V rodině vznikají první sociální vztahy, které jsou jakýmsi tréninkem do budoucna, kdy se člověk dostává do běžné společnosti. Probíhají v ní silné emocionální vztahy, které jsou opětované. V rodině se formují modely chování, dochází k předávání norem a při porušení se setkávají s jejich sankcemi. Také vzniká prvotní proces socializace, formování vlastní osobnosti a individualizace. Rodinné prostředí nesmíme podceňovat a zanedbávat.

Přesné vymezení rodiny není možné, protože se na ní nahlíží z mnoha různých hledisek. Josef Výrost ve své knize uvádí tuto definici: *„Rodina je jakýmsi nejuniverzálnějším socializačním činitelem, který poskytuje jedinci identifikační vzory, seznamuje ho s předpokládaným vzorem chování pro mužskou a ženskou roli. Učí jedince reagovat žádoucím způsobem v procesu interakce a umožňuje mu praktické ověření získaných dovedností v rámci rodiny. Uplatňuje se jako regulátor chování jedince a poskytuje mu společensky žádoucí normy. Pod vlivem rodinného působení se vytváří postoje k personálnímu okolí, sobě samému i společnosti obecně.“*

(Výrost, 2008, str. 304).

- **Charakteristické znaky rodiny v ČR dle Výrosta**

Zaměřenost na zájem jedince

Zaměřenost nejspíše vznikla v dobách poválečných, kdy tomu bylo zcela opačně. Zájem jedince o jedince ustupoval do pozadí. V dnešní době orientace na jedince - jako

je pocit subjektivního štěstí, hledání smysluplnosti života, upřednostňování vlastních potřeb před zájmy celku zcela běžný jev.

Chybí očekávání trvalosti vztahu

V této době nechtějí lidé riskovat selhání, a proto hledají jiné alternativy vztahů než manželství. Jednotlivec nechce riskovat a nechce se obětovat pro zájem rodiny. Žijí každý ve své domácnosti a dochází pouze k navštěvování. V horším případě se dítě ani nedozví, kdo je jeho otec a nedochází k navštěvování.

Odsouvání rodičovství

V současné době je jev odsouvání vnímán pozitivně i negativně. Očekává se, že starší jedinci jsou zodpovědnější a spolehlivější, ale problém nastává tehdy, když se jedincům nechce měnit jejich životní styl a přerušovat kariéru. Proto dochází ke snižování porodnosti.

Intimní vztah bez vazby na možné důsledky

Osoby si hledají partnery, aniž by někdy pomýšlely na to, že chtějí být rodičem. V tomto případě si najdou partnera a po čase jsou zaskočení graviditou. V tu chvíli zjistí, že onen partner nechce děti vůbec nebo není ideálním jedincem pro výchovu dítěte.

Předmanželská zkušenost v oblasti sexu

Ta je přijímána zcela pozitivně. Předmanželská zkušenost je významným činitelem pro intimní život a soužití manželů.

Zralost partnerů

Je velice důležitá. Mladí lidé přijímají sex pouze jako uspokojení potřeb a nepřihlíží na početí potomků. Tento nezodpovědný přístup byl v 60. a 70. letech zbrzděn hrozbou AIDS (Výrost, 2008, str. 305- 312).

1.3.2 Postoje společnosti k postiženým lidem

Postoj k postiženým lidem mívá často nejasný charakter. Obsahuje jak pozitivní, tak i negativní hodnocení. Postižení lidé jsou vnímáni společností se soucitem, protože je potkalo neštěstí, které ve většině případů, není způsobeno vlastním zaviněním. Na druhé straně je však odpor. Postižení lidé symbolizují něco negativního, něco čemu je lépe se vyhnout. Neinformovanost v lidské společnosti hraje velkou roli. Tím pádem se u lidí projevují smíšené názory a emoce. Lidé zjišťují, že je jim člověka s postižením velice líto, ale že se na něj nemohou dívat. Spíše vznikají předsudky. Typickým projevem předsudků je generalizace, což je sklon vidět všechny lidi s postižením stejně. Narození postiženého dítěte představuje pro rodiče zátěž, která je neočekávaná. Vzniká trauma, které vyplývá z pocitu vlastního selhání a neschopností početí očekávaného potomka. Rodiče mají pocitu méněcennosti a dochází také ke ztrátě sebedůvěry.

Podstatné je, že postoje rodičů k postiženému dítěti budou jiné, než kdyby bylo dítě zdravé. Rodiče buď získávají pocit, že se musejí horlivě o dítě starat nebo naopak dojde k odmítání potomka. Reakce rodičů na zjištění, že jejich dítě má nějaký typ postižení, se v průběhu mění a prochází několika fázemi.

Rozdělení dle Vágnerové:

- **Fáze šoku a popření:** Je to první reakce, která vzniká na skutečnost, že jejich potomek má nějaký druh postižení. Ve fázi popření dochází k úplnému odmítání skutečnosti a rodiče nechtějí slyšet nic o možnostech léčby o takové dítě, protože dosud nedošlo ke smíření s jeho existencí.
- **Fáze postupné akceptace a vyrovnání se s problémem:** V tomto období mají rodiče zájem o další informace, chtějí být poučeni o příčinách, hledají viníka, ale zároveň řeší jeho budoucnost. Stále u rodičů panují pocity viny a hanby. Mnozí trpí depresemi.
- **Fáze realismu:** Ve většině případů v této fázi dojde k přijetí s tím, že jejich dítě nikdy nebude zdravé a začnou se chovat k dítěti přiměřeným způsobem. (Vágnerová, 2012)

Rozdělení dle Jankovského:

- **Fáze nulitní:** člověk si možnost narození dítěte s postižením uvědomuje, ale u sebe si ji nepřipouští.
- **Fáze šoku:** silná emoční fáze rodičů. Ocitají se před realitou, prožívají silné zklamání.
- **Fáze popření:** rodiče vše vnímají jako omyl. Rodiče hledají jiné lékaře, kteří by jim danou situaci vyvrátili.
- **Fáze smlouvání:** rodiče zaujímají jiný pohled na věc, zaujímají náboženské postoje, hledání esoterických možností.
- **Fáze agrese:** v této fázi rodiče obviňují a jsou rozzlobeni na všechny kolem sebe, snaží se najít viníka například lékaře, který jim danou zprávu oznámil.
- **Fáze deprese:** rodiče zasáhne hluboký smutek až sebeobviňování. Rodiče si mohou myslet, že narozené dítě s postižením je vnímáno jako trest.
- **Fáze vyrovnání se:** dochází k postupnému snižování deprese, až dojde ke stádiu akceptace, kdy se rodiče vyrovnají s tím, že mají dítě s postižením a přijmou ho takové jaké je a hledají dostupná řešení do budoucna.

(Jankovský, 2006, str. 60- 63)

1.3.3 Funkce rodiny

Přes značnou nejednotnost existují 4 základní funkce rodiny:

- **Reprodukční**

Funkce reprodukční je nejzákladnější a nejtypičtější funkcí pro rodinu. Ale v dnešní době, kdy se rozvíjí genetika a asistované těhotenství není tato funkce až tak jasná.

- **Materiální**

Funkce byla v minulosti významnější než nyní. Ještě spíše, když byla rodina brána jako samostatně fungující jednotka, kde každý má své povinnosti a činnosti. Děti, jakožto materiálně slabší, byly odkázány na pomoc starších tudíž produktivních rodičů.

V současné době jsou materiální problémy řešeny dobře propracovaným systémem podpor.

- **Výchovná funkce**

Rodina je prostředí, kde dochází k socializaci dětí a k jejich výchově. Poskytuje základní orientaci v okolním světě a získává návyky, které si nese do svého života. Vychovávaný člověk si vytváří hodnotový systém a utváří si vlastní já. Při výchově nedochází jen k výchově dětí, ale i k formování celé rodiny. Rodina působí jako regulátor nežádoucích jevů. U jedinců bez rodinného zázemí bývají nežádoucí projevy společnosti vnímány mnohem později a v té souvislosti samozřejmě dochází k nápravě mnohem později. Funkce výchovná je velice podstatná a obtížně nahraditelná.

- **Emocionální funkce**

Funkce emocionální je velice významná a nenahraditelná. Nezáleží na věku členů rodiny. Potřebu zázemí, lásky, jistoty a sdílení zážitků má každý člověk bez ohledu na věk, rasu, náboženství a pohlaví. U dysfunkční rodiny je to právě funkce emocionální, která je v ohrožení. Funkce emocionální souvisí s funkcí výchovnou.

(Výrost, 2008, str. 304- 328)

1.4 Přátelství, partnerství a manželství

1.4.1 Přátelství

Jedná se o neformální vztah, který je charakterizován osobní volbou při jeho udržení a navázání. Tento vztah je intimní, ale je i provázen spousty prožitky a aktivitami. Přátelský vztah stimuluje osobnostní rozvoj a dochází také k uspokojování psychických potřeb. Přátelství má různé formy, ale u dospělého člověka je to především hlubší přátelský vztah. Mužské přátelství je méně intimní než u žen.

U mužů se jedná především o sdílení zájmů a aktivit. Muži nebývají vůči přátelům příliš otevření a jejich obsahem komunikace bývají vnější události, jako je sport, práce a jiné zájmy. U žen je přátelství intimnější a většinou se jedná o hlubší vztahy. Ženy vnímají přátelství jako zdrojem podpory a pomoci a dochází v něm ke sdělování důvěryhodností. Ženy jsou otevřenější a nemají problém mluvit o osobních záležitostech a problémech. Ženská přátelství jsou na sobě závislá a vyžadují spoustu energie a času (Vágnerová, 2007).

1.4.2 Partnerství

Od partnerství se očekává založení nové rodiny. Partnerství lze chápat jako soužití dvou lidí, které disponuje odlišnou kvalitou než přátelský vztah, včetně milostných experimentů. Partnerský vztah je velice důležitý prostředek k osobnímu rozvoji. Člověk získává pochopení sebe sama a může realizovat svůj osobnostní potenciál. Možnosti partnerského soužití jsou dány hranicemi vzájemného porozumění. Partnerský vztah rozvíjí intimní oblasti lidské osobnosti. Mezi partnery by měla panovat rovnost a komplementarita. Jelikož muži a ženy mají odlišné genové vlastnosti, dochází v jejich vztahu k souladu a doplňování. Z jejich odlišnosti vzniká napětí, které je ve vztahu potřebné. Dává vztahu dynamiku. Každý partnerský vztah má různou dynamiku a kvalitu.

Zamilovanost je stav, při kterém dochází k touze po milovaném partnerovi a také k idealizaci a obdivu. Počáteční zamilovanost vydrží jen určitou dobu a je nahrazována stabilnější pevnější vazbou. Připoutání neboli vazba na partnera se vytváří určitou dobu. V tomto připoutání dochází ke sdílení mnoha problémů a řešení nastávajících situací. Je to signálem stability vztahu. Každý partnerský vztah má svůj specifický přístup k partnerství. Identita neboli totožnost, je pojem, který je podstatný pro existenci člověka. Je velice důležitá při hledání svého potencionálního partnera, hlavně v období adolescence. Je to období vhodné pro nalezení osobní identity a pro její budování. Mít identitu znamená znát odpověď na otázku, kdo vlastně jsem a znám sám sebe, kam patřím, kam směřuji a také jak rozumím svým citům. Člověk, který našel svojí identitu, má rád vlastní já. Ten kdo má rád sebe, má rád i druhé. (Říčan, 2004, str. 148-152)

Typy přístupu k partnerství a partnerské krize:

- **Vášnivé partnerství** - vyskytuje se převážně u lidí kolem 20 let života. Je plné emocí a majetnické lásky, která je nezávislá a nezávazná. Je to varianta, která je spjata s mládím. Nemá větší stabilitu a přetrvávání ve větším časovém úseku. Když mladí lidé začnou toužit po trvalejším vztahu a partnerství, musejí změnit svoje chování. Vášnivé partnerství se změní v přátelské partnerství.
- **Přátelské partnerství** - Toto partnerství je založeno na vzájemné opoře, intimitě a jistotě. Tento vztah preferují lidé kolem 30 let života. V tomto věku lidé došli do stádia, kdy chtějí založit rodinu a mít trvalé soužití.

Stálý partnerský vztah požadují převážně ženy, které jsou stabilnější a chtějí jistotu stabilnějšího citového zázemí. (Vágnerová, 2007)

I v partnerství se vyskytují krize. První krize se vyskytuje kolem 3. roku vztahu a to tehdy, když odchází fáze zamilovanosti. Tato krize trvá přibližně rok a může vést až ke konci vztahu. V této době končí fáze údivu, poblouznění a „růžových brýlí“. Odchází také plné pochopení partnera pro nás a pro věci, které děláme. Stále více se v dnešní době dostáváme do rozporu se současným životním stylem a realistickým vnímáním

partnera. Zlom nastává často bez vážnější příčiny. Obvykle nastane pouze dozráváním vztahu. Dochází ke změně našich životních stereotypů a priorit z důvodu možnosti početí. Jsou tedy zvýšené nároky na přizpůsobení se jeden druhému. Tato krize je důsledkem zjištění životní reality.

Další krize dle dostupných zdrojů přichází po 7. roce partnerství. Není tak hluboká, ale má delší trvání. Objevuje se ve stabilním vztahu se zaběhnutými partnerskými rituály a stereotypy. Partneři znají navzájem své dobré, ale i špatné vlastnosti. Touhy, očekávání, plány již partneři naplnili. Stereotypy jsou tak zaběhlé, že mnohdy dělá partnerům nepřekonatelný problém je změnit. A právě tento problém může být zásadní. Dalším velice zásadním důvodem krize může být pokles výkonnosti v sexuálním životě. Protějšek působí méně zajímavým dojmem než před lety. Ochabnutí sexuálního vztahu je přirozené. Většina partnerů již v této době má potomky, je tedy naplněna biologická funkce rodiny, proto potřeba sexuality klesá.

Krize vznikající během 18. – 25. léty vztahu souvisí spíše s věkem partnerů a s věkem dětí. V tomto období odchází děti z domova a vzniká syndrom prázdného hnízda. (Matějková, 2007)

Fáze vztahu

V knize Eriky Matějkové jsou rozděleny fáze vztahu následovně:

- **Zamilovanost** - Toto období trvá okolo 2 až 3 let. U každého jedince je tato doba individuální. Během zamilovanosti jsme plni euforie a očekávání a odvahy. Jsme doslova plni energie a záříme štěstím. Vše zvládáme bez problémů a nic pro nás není neřešitelný úkol. Náš mozek produkuje hormony štěstí a to co nás na jiném partnerovi odpuzovalo, teď nám přijde krásné a milé.
- **Láska** - Po odeznění zamilovanosti přichází láska. Je to již trvalý cit, který předáváme druhému a dává nám pocit bezpečí a přijetí. Je to spíše nenápadný cit, který je prožíván spíše jako těšení se z druhé osoby a z jeho přijetí. Není tolik explozivní a emotivní jako zamilovanost. Můžou se již objevit první známky stereotypu. Také dochází k útlumu sexuálního života, který je v této fázi spíše stereotypní, který ale není vnímaný negativně.

- **Přátelská láska** - Je to láska, která vzniká kolem 18 až 20 letech společného partnerství. Partneři se znají, jsou vyrovnaní ve svém vztahu, nepotřebují si něco dokazovat a nepotřebují se ubezpečovat o svém citu. Partneři se plně respektují a důvěřují si (Matějková, 2007).

1.4.3 Manželství

Většina lidí spokojených v partnerství se dohodnou na vzniku manželství. Tento akt je vyjádřením lásky mezi dvěma lidmi a nejvyšším ztělesněním toho, co mezi nimi může být. Mnozí partneři najdou to pravé subjektivní štěstí, ale mnozí najdou jen nudu, únavu a vyčerpání, proto stojí na pokraji krachu vztahu. Nejdrtivěji působí skutečnost, že většina lidí v současné době si najde partnera, založí rodinu a poté se začnou vášnivě nenávidět. (Moore, 2012)

1.4.4 Sebehodnocení

„Sebehodnocení je centrální inspirací našeho života. Bez dobrého sebehodnocení nejde nic - s dobrým sebehodnocením jde všechno! Kdo věří v sám sebe a ve své schopnosti, propůjčuje každé své myšlence přesvědčivou sílu.“ (Kinauer, 2003)

Jak je uvedeno v dostupné literatuře, sebehodnocení se utváří v dětství, ale mohou nastat situace, kdy se sebehodnocení může u člověka změnit, nebo dokonce zhoršit vlivem nepříznivých životních podmínek. Může dojít k obavám a pochybování o sobě samém. Mezi další příznaky patří sucho v ústech, pocení, bušení srdce a podobně. Typické příklady myšlenek u lidí s narušeným sebehodnocením jsou např. tyto: " Jsem tlustý/á," "Jsem příliš hubený/á", "Mám příliš málo vlasů" a u osob s tělesným postižením to mohou být myšlenky tyto: " Jsem na vozíku", " Proč zrovna u mě by to mělo vyjít?" Většina těchto lidí se bojí selhání a místo toho, aby se odhodlali k činu, tuhle " bitvu" vzdají bez boje. Jednou z mnohých vět, které můžou pomoci ke zvednutí

svého sebehodnocení a lepšího pohledu na svět je: Jak se chováte k ostatním, tak se budou ostatní chovat k vám!

Další velice potřebnou radou je, nezůstávat v sociální izolaci. To platí především pro osoby s tělesným postižením, protože právě oni jsou vystavováni zvýšenému riziku sociální izolace a uzavřením před okolním světem. Lidé s narušeným sebehodnocením nemají potřebu se ukazovat a hledat své partnery (Kinauer, 2003).

1.5 Priority při výběru životního partnera

V dnešní moderní době máme možnost vlastního výběru svého ideálního partnera. Bohužel neexistuje žádná publikace, která by určovala, jak ideální partner má vypadat. Je pochopitelné, že každý člověk má představu o ideálním partnerovi úplně jinou. Z dostupných zdrojů vyplývá, že při výběru partnera člověka zajímá fyzický vzhled protějšku. V dnešní době jsou vysoké požadavky na vzhled partnera, avšak vzhled není jediným ovlivňujícím faktorem výběru.

Lenka Černá specifikovala 5 oblastí, na které se při výběru partnera zaměřit:

Společné priority a hodnoty

Společné priority nás vedou ke společnému cíli a to znamená, že tam vzniká harmonie a soulad. Ovšem nesmí být náš přítel přehnaně hodný, protože pak máme pocit, že za sebou táhneme balvan, který se na nás pouze pořád usmívá a brzdí nás v našem rozvoji, protože zjistíme, že naši společnou činnost vůbec dělat nechce. Člověk aktivní a kreativní si určitě nenajde partnera, který je nejradši schoulený v posteli u filmu anebo luští křížovky. Tito dva lidé by měli mít společný náhled na svět a vědět, co od života očekávají a co očekávají od toho druhého partnera.

Oblast kvalitní komunikace

Pro ženu 21. století není nic horšího, než muž, který všechno odsouhlasí, než aby se hádal s emancipovanou a cílevědomou ženou. Všichni potřebují nějakou zpětnou vazbu, ta když se neobjevuje, je jasné, že dotyčný rychle omrzí. Současná žena potřebuje slyšet názor od druhých. Po několikaletém vztahu v podstatě zjistí, že jedinou oporou je ona sama a při zpětné rekapitulaci nakonec zjistí, že by si vystačila sama, že žádného takového muže vůbec nepotřebuje. Lidé dnešní doby by spolu měli více mluvit a ne pouze prohodit pár vět při večeři. Je to základ trvalého vztahu.

Vzájemný respekt a důvěra

Ženy, jakožto křehcí tvorové, potřebují pro sebe partnera, který bude v lehké dominanci, protože tak se ženě dostává zpětná vazba ve smyslu, že je v bezpečí a že bude ochráněna za všech podmínek. Každý také potřebuje ve vztahu žít s někým, ke komu může vzhlízet.

Společní přátelé

V této oblasti je to zcela pochopitelné. Pokud máme stejné zájmy a koníčky, dochází zde k lepší komunikaci a ke společnému sdílení všeho hezkého i špatného. Přátelé jsou zdrojem odreagování a určité podpory ve vztahu. Dokáží poradit, ale také ublížit. Záleží na každém z nás, jaké přátele považuje za skutečné přátele, a které považuje pouze za kamarády a známé.

Shodná fyzická atraktivita

Všichni moc dobře víme, že se stačí podívat na člověka, a už víme, co si o něm myslíme. První dojem hraje velice důležitou roli. Během chvíle víme, že s někým můžeme být a s někým to nejde. V prvních vteřinách setkání se rozhodne, zda s daným člověkem strávíte ještě nějaké chvíle, nebo je to poslední setkání. Nemusíme nad tímto příliš mnoho přemýšlet. Naše tělo je tak zařízeno a tyhle procesy si reguluje zcela samo. Velice důležitý je vzhled. První dojem a vzhled, to jsou dva faktory, které nám určují, zda je pro nás daný člověk ten pravý.

(Webový portál Pro ženy.[online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: www.prozeny.cz,
Webový portál Můj vztah.[online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: www.mujevztah.cz)

Důležitou roli při výběru partnera zastává vzdělání. Alespoň ženy chtějí mít muže se stejným stupněm vzdělání jako ony samy. Velice významnou roli hrají temperamentové rysy. Podle psychologů do našeho hledání vstupují dva rysy: Protiklady se přitahují, nebo si hledáme partnery podobné sobě samému. U povahových vlastností je to také velice individuální. Pro někoho je důležitý temperament, pro někoho například smysl pro humor nebo spolehlivost. Dalším důležitým bodem při

výběru je to, zda náš potencionální partner chce mít děti. Protože najít si partnerku, která v žádném případě nechce mít dítě, je docela špatná volba, když vy toužíte po početné rodině. (Webový portál Maminka: Výběr partnera [online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.maminka.cz/clanky/>)

1.6 Volba partnera

1.6.1 Teorie volby partnera

Erika Matějková ve své knize pojednává o několika teoriích volby partnera:

Duplikační teorie rodičovského principu (Budy)

„Tato teorie má základ v psychoanalýze. Při volbě partnera se musí člověk vzdát rodiče opačného pohlaví jako sexuálního partnera, což se vždy úplně nepodaří. To vede k tendenci hledat si partnera jako je rodič.“

Duplikační sourozenecký princip (Toman)

„Tato teorie vychází z pořadí narození partnerů. Při volbě partnera máme tendenci opakovat vztahy z dětství. Žena, která je narozena jako prvorozená, bude mít spokojenější vztah s mužem, který je narozený jako druhorozený a má starší sestru. S partnerem, který je prvorozený a je zvyklý o všem rozhodovat a nést zodpovědnost bude mít více konfliktních situací.“

Teorie komplementarity potřeb (Winch)

„Tato teorie naopak předpokládá, že se přitahují protikladní partneři. V tomto případě partner, který je dominantní, bude vyhledávat poddajného partnera.“

Teorie výměny

"Podle této teorie závisí volba partnera na osobních plusech a mínusech. Partner, kterého si volím, není sice myšlenkově nadaný, ale je úspěšný podnikatel, což je vlastnost, kterou obdivuji a zároveň mi naplní potřebu finančního zabezpečení rodiny. On ode mne neočekává finanční přínos do manželství, ale naopak hledá partnerku, která zaopatrí rodinu svou péčí a pozorností."

(Matějková, 2007, str. 31).

1.6.2 Patologické mechanismy volby partnerů dle Matějkové

„Často se zamilujeme do vlastností a způsobů, které nemáme.“

Ve fázi zamilovanosti si volíme partnera, který vyniká něčím, co my nemáme a za co ho obdivujeme. Většinou bychom chtěli být jako on. Obdivujeme jeho povahu, postavu. Vzbuzují v nás vášně a fascinaci. Tohle vše se ale promění po vyprchání fáze zamilovanosti, právě v to, co na partnerovi tolerujeme nejméně.

„Zachránce“

Tento mechanismus je založený na ženě, která se staví do role záchránkyň. Přímo vnucuje partnerovi svoji péči a starostlivost a většinou se jakoby obětuje. Jejími muži se stávají společensky špatně akceptovaní jedinci, například alkoholici, duševně či mentálně retardovaní muži, kteří špatně zapadají do společnosti. Partnerka bývá trvale nespokojená, protože její péče je bez efektu (Matějková, 2007).

1.6.3 Typy výběru partnera

Miroslav Plzák ve své knize uvádí **4 typy výběru partnera:**

- **Výběr emocionální**

„Je to výběr podložený ostrým zásahem sentimentálně romantické lásky, je touto láskou rozhodujícím způsobem ovlivněn, a to tak, že výběr touto láskou nepodložený by byl prohlášen za výběr nemorální.“

Tento výběr se realizuje třemi způsoby a to je: výběr nahodilý, skupinový výběr, řízený výběr.

- **Výběr nahodilým setkáním**

Tento výběr probíhá všude, kde se vyskytují lidé. Partnera jsme si vybrali nahodilým setkáním na ulici, v kině, na dovolené nebo kdekoliv jinde. Pravděpodobnost správného výběru je dána tím, jakou dobu trávíme mezi lidmi a jak zvládáme namlouvání. Při tomto výběru selže muž ostýchavý, neprůbojný. Většinou jsou to úředníci a technici.

- **Skupinový výběr**

Výběr probíhá ve skupině, například na vodáckém zájezdu. Partnera si tedy vybíráme ze skupiny lidí, ve které trávíme určitý čas. Vždy se stane, že se v nějaké takovéto skupině najde potenciální partner, který u nás získal nejvíce procent. Samozřejmě může nastat situace, kdy se tento potenciální partner stane středem zájmu ještě nějaké jiné osoby.

Při skupinovém výběru hraje velkou roli sugesce. Někdo nám řekl, že on je ten pravý a v tu chvíli se stává středem zájmu i pro nás. Tento výběr probíhá často i v zaměstnání. Zde hraje velkou roli hierarchie. Většinou ženy podléhají mužům, protože jsou jim podřízeny a vidí v nich velkou autoritu. Většinou žena daného muže přiměje k rozvodu, po dlouhých procesech si ho konečně vezme a pak zjistí, že je to v podstatě chlap "bábovka", o kterého by neměla nikdy zájem.

- **Řízený výběr**

Tento výběr je běžně dostupný. Jsou to například seznamky na internetu, seznamovací kanceláře, inzeráty a v neposlední řadě přístroje, které dokážou rozšířit možnosti výběru a vyloučit potenciální chyby ve výběru. Je to však to správné. Vždyť ve výběru hraje důležitou roli právě ono vybírání a seznamování. Dosud se neví, zda výběr pomocí přístroje nenaruší a neovlivní podstatným způsobem jejich potenciální vztah. Tento výběr by měli preferovat lidé, kteří jsou zcela zdrceni a ochromeni rozvodem, lidé ovdovělí, žijící na místech, kde je malá pravděpodobnost se setkáváním se s lidmi.

- **Výběr racionální**

"Princip racionálního výběru partnera pro manželství je určen sledem: vybrat, vyzkoušet a koupit. Ovšem nesmíme zapomínat, že i já jako subjekt vybírající jsem současně objektem výběru, čili vybírám a současně jsem vybírán"

- **Výběr riskantní**

"Riskantní vztah vznikne mezi dvěma rozhodnými, rezolutními partnery, pokud si neuvědomí právě tento povahový rys a neuzpůsobí mu komunikaci v manželství a správnou distribuci authority." Partneři se ze začátku velice milují, ale náhle se pak všechno změní a obrátí se jeden proti druhému. V tomto vztahu musí panovat přesná pravidla, která se musejí dodržovat. Opírají se o sebe, ale zároveň se štelují oba k sobě zády. Riskantní vztah vzniká například při setkání pesimisty a optimisty, bez ohledu na pohlaví. Záleží jen na tom, jaký povahový rys je dominantní.

- **Výběr nadějný**

"Dobrym výběrem je určena toliko dobrá dráha při startu, jen lepší pravděpodobnost trvalého manželství, nikoli jistota. I nadějně výběry skončí špatně, nerespektujeme -li pravidla párových korozí." Nikdo z nás nedokáže říci, zda tento výběr bude ten správný. Ale dá se říci, že výběr nadějný má mnohem větší pravděpodobnost úspěchu v trvalém manželství, než jakýkoliv jiný výběr (Plzák. M, 1989).

2 CÍL PRÁCE

2.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem mé práce je zjistit priority při výběru životního partnera u lidí s postižením. Předmětem jsou názory lidí se zdravotním postižením na problematiku týkající se hledání životního partnera. Záměrem bude zmapování priorit při výběru životního partnera u osob se zdravotním postižením. Tato práce může sloužit jako opěrný bod pro pedagogické i nepedagogické pracovníky, tedy pro ty, kteří pracují v partnerských poradnách a jiných poradenských zařízeních.

Výzkumná otázka: Jaké faktory ovlivňují člověka se zdravotním postižením při výběru svého životního partnera?

3 METODIKA

3.1 Použitá metodika

V práci je uplatněna metoda kvalitativního výzkumu. Výzkumný soubor tvoří lidé se zdravotním postižením ve věku 18- 26 let. Výzkum je anonymní. Rozhovory obsahují pouze iniciály, věk a pohlaví. Technikami sběru dat jsou polostrukturované rozhovory s lidmi se zdravotním postižením a pozorování. Polostrukturované rozhovory jsou rozhovory, které se do určité míry řídí podle připravené osnovy, okruhů, nebo stanovených otázek. Tazatel se může doptávat u otázek, které ho více zaujmou.

Záměrem mé práce je zmapovat priority při výběru životního partnera u osob se zdravotním postižením.

Výzkumný soubor obsahuje deset lidí se zdravotním postižením. Z nich 8 lidí má různé typy tělesného postižení, jeden člověk se zrakové a jeden sluchové postižení.

Průběh rozhovoru

Rozhovory probíhaly na předem určeném místě, kde jsme se sešli. Respondenti byli seznámeni s významem rozhovoru a s cílem výzkumného šetření. Dovolila jsem se s nimi, zda celý rozhovor mohu nahrávat a když jsem dostala svolení, začala jsem s rozhovorem, který byl doplňován dalšími otázkami, které směřovaly k upřesnění. Délka rozhovoru byla u každého individuální, záleželo také na tom, kolik času měl daný respondent a do jaké míry byl komunikativní a aktivní. Dané rozhovory jsou zkráceny. Je z nich udělaný výběr, který je potřebný pro tuto práci.

4 VÝSLEDKY

4.1 Rozhovor č. 1

Pohlaví: žena

Věk: 27 let

Diagnóza: TP (neřešená lordóza páteře)

Respondentka by si představovala svého ideálního partnera jako tolerantního, zodpovědného a inteligentního muže se smyslem pro humor. Záleží jí na tom, aby byl zaopatřený. Nevadilo by jí však, pokud by měl potomky z předešlého vztahu. Nepovažuje za rozhodující vzhled muže.

Chodí do společnosti, na plesy a zábavy, kde má příležitost k seznámení s novými lidmi.

Na otázku, zda by jí vadilo, kdyby její přítel byl věřícím, odpověděla, že nevadilo, pokud by nešlo o fanatickou víru nebo náboženství typu islám.

Připouští, že rodiče ovlivňují mnohá rozhodnutí svých dětí, avšak záleží pouze na potomcích, jak se k tomuto vlivu postaví.

4.2 Rozhovor č. 2

Pohlaví: žena

Věk: 22let

Diagnóza: TP (DMO, diparetická forma)

Tato respondentka upřednostňuje u potenciálního partnera toleranci, ochotu pomoci, vstřícnost, upřímnost a také smysl pro humor. Za důležité nepovažuje jeho zdravotní stav nebo majetkové poměry. Ráda by, aby její přítel byl stejně dominantní ve vztahu jako ona s tím, že se dokážou na důležitých věcech vždy domluvit.

U partnera by jí nevadilo, kdyby byl jiné rasy a byl to člověk věřící.

Velice často se seznamuje se svými vrstevníky v klubech a podobných zařízeních, kde jí to přijde nejpřirozenější.

Respondentka přiznává, že je typem, který velmi dbá na názory druhých, tudíž by se možná nechala ovlivnit názorem okolí i na svého budoucího partnera.

4.3 Rozhovor č. 3

Pohlaví: žena

Věk: 22let

Diagnóza: TP (osteogenesis imperfecta)

Její představa o jejím ideálním partnerovi byla zcela jednoznačná. Chtěla by pouze muže s modrýma očima. Při hledání partnera by dokázala přehlédnout jeho minulost, rodinné zázemí i celkový vzhled. Ani víra nebo odlišná rasa by nebyla překážkou. Ve vztahu je pro ni důležitá komunikace. Ideálním partnerem by pro ni byl člověk charismatický, do určité míry obětavý, se schopností myslet do budoucna.

S novými možnými přáteli se seznamuje na běžných místech, v kavárnách, na diskotékách nebo ve škole.

Říká, že rodiče velkou mírou ovlivňují své potomky v rozhodování i v postoji k podstatným událostem v jejich životě.

4.4 Rozhovor č. 4

Pohlaví: žena

Věk: 24let

Diagnóza: TP (DMO, operace mozku, epilepsie)

Respondentčiny představy o ideálním partnerovi jsou zcela jasné, měl by být hezký, hodný, starostlivý, nechtěla by workoholika, na druhou stranu by měl být akční, flexibilní a komunikativní.

Dokázala by přehlédnout určité nedostatky ve vzhledu i postižení. Uvádí, že podle ní je více tolerantní k lidem s postižením mladší generace a také muži.

Na rasovou příslušnost by ohledy nebrala, ale na náboženskou ano.

Respondentka říká, že se seznamuje na diskotékách, ale i na internetových seznamkách.

Zastává názor, že rodiče ovlivňují osoby s TP při jejich rozhodování, jelikož jsou na nich do určité míry závislí, pokud nemají nikoho jiného v blízkém okolí. Velice záleží na jejich ochotě podlehnout vlivu druhých.

4.5 Rozhovor č. 5

Pohlaví: muž

Věk: 22let

Diagnóza: TP (amputace dolní končetiny z důvodu osteosarkomu)

Jeho ideální partnerka by měla být komunikativní bruneta, která mluví cizím jazykem a měla by být vysoká. Nepovažuje za důležité vzdělání, počet dětí z předešlého vztahu ani celkový vzhled. Touží po tolerantní partnerce, která je ochotná pomoci.

Při hledání partnerky by mu nevadila odlišná rasová příslušnost, ale náboženská rozhodně ano.

Respondent se seznamuje s vrstevníky v okolí bydliště a na zábavách. Uvádí, že podle něj společnost negativně reaguje na lidi s postižením, kteří mají přátele bez postižení.

Rodiči se ovlivnit většinou příliš nenechá, ale věří, že ostatní lidé nejen s postižením jsou na tom opačně.

4.6 Rozhovor č. 6

Pohlaví: žena

Věk: 20 let

Diagnóza: TP (kyfóza)

Respondentka si vždy přála muže s modrýma očima, vysokého a chytrého. Nepovažuje za důležitý celkový vzhled, pokud by disponoval dobrými vlastnostmi,

nepovažuje za podstatné ani vysněnou barvu očí. Její nejideálnější představy by splňoval partner flegmatický, komunikativní, ochotný pomoci a se smyslem pro humor.

Přiznává, že by ze začátku vztahu nejspíše nepřemýšlela nad tím, jestli její partner věří v odlišné náboženství nebo je jiné rasové příslušnosti, ale po čase by s tím mohla mít problém, jako důvod uvádí možné předsudky v rodině potenciálního partnera.

Se svými vrstevníky se seznamuje v běžných zařízeních, jako jsou bary, diskotéky a podobně.

Její rodiče ji prý v ničem neovlivňují, ale je jí jasné, že u ostatních to tak není.

4.7 Rozhovor č. 7

Pohlaví: muž

Věk: 25let

Diagnóza: TP (DMO, nespastická forma)

Respondent si představuje svojí partnerku jako ženu, která s ním bude sdílet jeho koníčky a zájmy. Bude komunikativní a pohledná, vzhled ale neupřednostňuje. Nevadilo by mu, kdyby neuměla vařit. Ideální partnerka by měla být milá, ochotná pomoci, extrovertní a veselá.

S novými lidmi se seznamuje při kulturních akcích a také třeba v MHD. Zastává názor, že když ze sebe člověk vyzařuje pozitivní energii, ostatní nemají důvod ho litovat nebo naopak odsuzovat.

Tvrdí, že se musí rodiče naučit respektovat názor svých dětí.

4.8 Rozhovor č. 8

Pohlaví: žena

Věk: 26 let

Diagnóza: TP (myopatie)

Partnera si představuje jako svalnatého, vysokého muže s velkýma očima, ale zároveň tvrdí, že by takového partnera nechtěla, protože v reálném světě nepovažuje za

důležité to, jak partner vypadá nebo má nějaké postižení, nezáleží jí ani na jeho vzdělání. Její partner by měl být flegmatický, ale akční, se smyslem pro humor a dominantnější.

Respondentka by brala ohled na rasovou a náboženskou příslušnost.

Kvůli novým seznámením se navštěvuje hlavně oblíbené kavárny.

Zastává názor, že rodiče ovlivňují při rozhodování osoby se zdravotním postižením velmi výrazným způsobem, proto si myslí, že je nejlepší bydlet samostatně.

4.9 Rozhovor č. 9

Pohlaví: žena

Věk: 25 let

Diagnóza: ZP (zbytky zraku).

Respondentčin vysněný partner by měl být spolehlivý s příjemným hlasem a vystupováním. Rozhodně by měl mít rád děti. Nevadilo by jí, kdyby byl menší než ona, nepovažuje za důležitý vzhled, věk ani vzdělání. Její partner by měl být flegmatický, tolerantní a měl by ji umět rozesmát.

Určitě by brala ohled na rasovou a náboženskou příslušnost z důvodu nižší tolerance k lidem s postižením v různých zemích.

S vrstevníky se seznamuje na seminářích, školeních a také zábavách. Udává, že jejího postižení si mnozí ani nevšimnou.

Udává, že rodiče ovlivňují každého potomka, jde o to, jak se s ním dospělý člověk zvládne vyrovnat.

4.10 Rozhovor č. 10

Pohlaví: muž

Věk: 23 let

Diagnóza: SP (nedoslýchavost)

Respondent si představuje svojí partnerku jako hodnou, veselou, pracovitou ženu, která bude mít ráda své zaměstnání, proto s ním bude kvalitněji trávit i volný čas. Přál by si, aby ho milovala takového, jaký je. Vzhled, výšku, ani závazky z předešlých vztahů nepovažuje za rozhodující. Jeho ideální partnerka by měla být flexibilní, průbojná, hodná, trochu cholerická, temperamentní, ale nesměla by být žárlivá.

Není si jist, jak by reagoval na rasovou a náboženskou příslušnost své potenciální partnerky.

S vrstevníky se seznamuje hlavně v literárních kavárnách. Respondent udává, že při jeho postižení se neseťká se špatnými ohlasy z důvodu toho, že mnozí lidé ani neví, že má nějaké postižení.

Zastává názor, že rodiče svým dětem „zametají cestičky“, někdo to vnímá pozitivně, někdo naopak, záleží na sebevědomí člověka.

5 DISKUZE

Před samotným zpracováním výzkumné části byly stanoveny otázky polostrukturovaného rozhovoru. Při vytváření těchto otázek bylo myšleno na pocity respondentů, aby nedocházelo k nepříjemným rozpakům z dotazování. Během rozhovorů s respondenty vládla klidná až přátelská atmosféra, respondenti odpovídali otevřeně, se zamyšlením, ačkoliv jde o velice osobní téma. Respondenti měli možnost kdykoliv rozhovor přerušit a sdělit, že chtějí pokračovat další otázkou a již se nevracet k rozpracované. Tato nabídka byla vyřčena před začátkem rozhovoru, respondenti byli ujištěni, že nebudou do odpovědí nuceni.

Během oslovování možných respondentů jsem se musela smířit s tím, že většinu rozhovorů budu vést se ženami. Je možné, že pro muže jsou témata týkající se jejich soukromého života více tabu. V poměru dotazovaných mužů a žen tedy početně převažují ženy. Rozhovor byl uskutečněn s deseti respondenty, z čehož osm osob mělo tělesné a dvě osoby smyslové postižení. Všichni respondenti působili klidně, bez jakýchkoliv známek stresu, ačkoliv určitá nervozita při komunikaci se chvílemi objevovala. Někteří respondenti měli tendence zabíhat až do přílišných podrobností a hloubky osobních prožitků nesouvisející s daným tématem. Nejspíš jen potřebovali, aby někdo vyslechl jejich potíže. Takové svěřování respondentů nebylo zaznamenáváno a zpracováváno z důvodu loajality k dotazovaným.

Pro snadnější orientaci ve výzkumu byly stanoveny tři kategorie, díky nimž se lépe zpracují získaná data. Kategorie vychází ze zodpovězených rozhovorových otázek.

I.: „*Vliv společnosti a rodiny na osobu se ZP při hledání životního partnera*“, vychází z otázek č. 3, 5, 6, 9 - viz. kompletní rozhovory uvedené v přílohách.

II.: „*Představa ideálního partnera u osob se ZP*“, s níž se pojí otázky 1, 2, 8, 10.

III.: „*Rozdílnost priorit žen a mužů z pohledu osoby se ZP*“. S touto kategorií souvisí otázka č. 7.

„*Vliv společnosti a rodiny na osobu se ZP při hledání životního partnera*“, kategorii I., považuji za základní a velmi určující pro výběr, jelikož jde o dva hlavní faktory vlivů působící na osobnost jedince žijící v běžném prostředí s obvyklými

morálními hodnotami. Při zodpovídání navazující otázky „*Zda rodiče ovlivňují osoby se zdravotním postižením při výběru životního partnera?*“ se všichni respondenti shodli, že je jejich rodiče ovlivňují v nejrůznějších rozhodnutích, které se netýkají pouze výběru partnerů a přátel, ale i každodenních situací v životě samostatného člověka. Toto tvrzení se však netýká pouze osob se ZP, s tímto vlivem se setkáváme i u ostatní populace bez postižení.

Další shody se objevují v odpovědích, že každý dospělý člověk by neměl dopustit, aby s ním rodiče manipulovali. Názor rodiče by se měl brát pouze jako rada či doporučení, ale dále je na každém člověku, jak o svém dalším bytí rozhodne.

Respondenti uváděli, že nejlepší je žít samostatně a rodiče pouze navštěvovat. Tím se velmi omezí rozpory s rodiči, přílišné opečovávání a zmíněná manipulace. Většina respondentů uváděla, že by jim nevadilo, kdyby jejich potencionální partner měl mít z předchozího vztahu potomky. To mě vede k domněnce, že respondenti upřednostňují partnera podobného věku, popřípadě staršího. Tím, že se respondenti nevyhýbají vztahu s člověkem, kterému se předchozí vztah nevydařil, rozhodně zvyšují svou šanci na společný život ve dvou. Zde se objevují shody s názorem Evy Matějkové, autorky knihy „*Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*“, která vymezila teorie volby partnera. Respondenti zastávají teorii výměny, tzn., že na vybraném partnerovi obdivují určité vlastnosti a dovednosti, například, že se dokáže postarat o rodinu a chce mít další děti, i když je již jednou rozvedený. Teorie výměny je založena na osobních plusech a mínusech, kdy pozitiva převažují nad negativy.

Velkým překvapením pro mě bylo zjištění, že ačkoliv lidé bez postižení reagují na osoby s postižením často velmi nevhodným způsobem, lidé s postižením jim jejich reakce nevyčítají a berou je jako stav neinformovanosti běžné populace. Nevnímají jejich reakce negativně, spíše tolerují jejich rozpaky a neznalost. I Marie Vágnerová ve svém díle uvádí, že přítomnost lidí s postižením mezi „*zdravými*“ je akceptována různě, většinou s rozpaky. Pouze jeden respondent uvedl, že se nikdy neseťkal s vřelejší reakcí, vždy se jednalo spíše o negativní projevy okolí.

Na otázku „*Jak se seznamujete se svými vrstevníky / potencionálními partnery?*“ respondenti uvedli, že se seznamují při kulturních akcích, v práci nebo ve škole. To

popisuje Miroslav Plzák ve své knize „Klíč k výběru partnera pro manželství“ jako skupinový výběr. Dovolím si tedy tvrdit, že u oslovených respondentů nedochází k sociální izolaci tak, jako se mnohdy stává u ostatních osob s těžším stupněm postižení.

Další kategorie se zabývá tím, jaká je představa o ideálním partnerovi u osob se ZP. První rozhovorová otázka „*Jak si představujete svého ideálního partnera?*“ byla zaměřena na konkrétní představu mladých lidí, jak by jejich ideální partner měl vypadat. Oslovení respondenti měli celkem reálné představy o svých ideálních partnerech, tyto představy potvrdily odpovědi na otázku „*Jaké charakterové vlastnosti by byly pro vás ideální?*“.

Značná nejednotnost se objevovala u otázky „*Bral/a byste ohled při hledání životního partnera na rasovou a náboženskou příslušnost?*“ Při doptávání jsem postřehla u několika respondentů známky nejistoty a nervozity, proto jsem se rozhodla, že se danou otázkou nebudu příliš zabývat. I přesto jeden z respondentů velmi rázně odpověděl, že by na tyto aspekty bral zřetel. V jeho hlase byla znát určitá striktnost a tvrdost, proto jsem raději od dalšího doptávání upustila.

Všichni respondenti uvedli, že jim nezáleží na tom, zda bude mít jejich potencionální partner nějaké postižení. Pouze z jednoho rozhovoru volně vyplynulo, že má respondentka přítele a to bez postižení. Ve svém vztahu je zcela spokojená. Osobně nevidím důvod, proč by člověk bez postižení nemohl žít ve společné domácnosti s partnerem s postižením.

Poslední kategorie se věnuje rozdílným prioritám u žen a mužů. Otázka se týkala toho, zdali si myslí, že vůbec nějaké rozdíly existují. Čtyři respondenti uvedli, že nemají jasnou odpověď na tuto otázku, záleží totiž na úhlu pohledu, typu situace a na osobnosti člověka. Pouze jeden respondent uvedl domněnku, že určitě rozdílné priority jsou a vždy budou. Pět respondentů si myslí, že většina priorit u žen i mužů jsou stejné, protože lidé mají základní potřeby velmi podobné, z čehož vyplývají i zmíněné priority. Podle mého názoru jsou priority u každého jedince velice individuální, avšak většinová společnost má potřebu lásky, rodinného zázemí, zdraví a seberealizace. To chápu zároveň jako priority, které mohou být zásadní pro každého z nás, ať jde o člověka s postižením nebo bez postižení. Je důležité podotknout, že priority prochází v průběhu

věku různými změnami, avšak každá věková kategorie má své specifické priority a potřeby.

Závěrem diskuze bych chtěla sdělit své pocity. Myslím, že by se lidé se zdravotním postižením, pokud jim zdravotní stav dovolí, měli odprostit od rodičovské péče a zažít si všední starosti i radosti běžného života, samostatnost a svobodu v rozhodování. Pokud se jim podaří začlenit se do běžné společnosti, dojde k výraznému zkvalitnění jejich života. Základním posláním integrace a inkluze je přece to, aby lidé s postižením žili jako ostatní členové společnosti, měli stejné, nebo alespoň podobné, možnosti při hledání zaměstnání, příležitosti k zábavě, k seznamování a výběru životního partnera, což pomáhá ke zlepšení sebehodnocení a zvýšení sebevědomí člověka.

6 Závěr

Bakalářská práce byla napsána z důvodu popisu a zmapování priorit při výběru životního partnera u lidí se zdravotním postižením. Tato práce pro mne byla přínosem, protože jsem se zabývala tématem, které je stále aktuální a každý nový i potvrzený poznatek je pro tuto problematiku užitečný. Rozhovory s lidmi se zdravotním postižením považuji za velmi dobrou zkušenost, jelikož jsem mohla blíže nahlédnout do jejich života. Jsem velice ráda, že mi toto umožnili, a že byli tak vstřícní. Jak jsem již zmínila, všichni respondenti na mě působili po většinu času klidným, vyrovnaným dojmem. Vyzařovala z nich pozitivní energie a optimismus. Některé rozhovory byly velmi obsáhlé, respondenti se při nich rozmluvili, popisovali i velmi osobní prožitky, které mnohdy přesahovaly dané téma. Samozřejmě záleželo na jedinci. V případech, kdy se odcházelo od tématu, jsem se snažila rozhovor nasměrovat zpět, avšak nebylo to nijak jednoduché.

Myslím, že jsem splnila cíl, který jsem si stanovila. Zjistila jsem, že většina respondentů se snaží hledat partnera zcela obvyklým způsobem jako lidé bez postižení. Nemají žádné specifické priority, spíše se zaměřují na to, zda je potenciální partner ochoten jim pomáhat zvládat běžný život. Nemají větší problém vídat se a seznamovat s lidmi bez postižení. Jako partnera by brali jak osobu s postižením, tak osobu bez postižení. Po srovnání s prioritami při výběru partnera, které mají lidé bez postižení a s postižením, jsem zjistila, že se priority nijak výrazně neliší. Samozřejmě záleží, jaký stupeň postižení člověk má. Snad každý jedinec touží po osobě, která ho bude ctít, bude s ním trávit volný čas a bude mu nápomocná po zbytek života.

Doufám, že výsledky práce budou přínosem pro všechny, kteří se o danou problematiku zajímají, každopádně pro mne zajímavou zkušeností rozhodně byly, jsou a budou.

„ Největším štěstím v životě člověka je vědomí, že nás někdo miluje proto, jací jsme, nebo spíše přesto, jací jsme.“ Romain Rolland

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BEDRNOVÁ, E. *Člověk hledá člověka*, Praha, 2001. ISBN 80-7261-040-6
2. FIALOVÁ, L. a kol. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, SLON, 2000. ISBN 80-80850-87-7
3. GIVENS, D. *Love signals*, St. Martin's Press, New York, 2006. ISBN 0312315066, 9780312315061
4. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*, Portál, 2005, ISBN 978-80-262-0219-6
5. CHAMPAN, G. *Láska jako životní styl*, Návrat domů, 2010. ISBN 978-80-7255-199-6
6. JANKOVSKÝ, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*, Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-730-5
7. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-329-9
8. KINAUER, P. *Už nechcete žít sami?*, Portál: 2003. ISBN 80-7178-738-8
9. KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, 1. Vyd. Praha: Orbis, 1962. ISBN 80-85850-24-9
10. MATĚJKOVÁ, E. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*, Grada, 2007. ISBN 978-20-247-1832-3
11. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*, 3. Vyd. Praha: SLON, 2003. ISBN 80-901424-7-8
12. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-x
13. MOORE, T. *Kniha o lásce a přátelství*, Portál, 2012. ISBN 80-7178-160-9
14. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, 1. Vyd. Praha: Akademia, 2003. ISBN 80-200-0689-3
15. NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie osobnosti*, Praha: Management press, 1993. ISBN 80-85603-34-9
16. PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*, Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-108-1

17. PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-039-2
18. PLZÁK, M. *Klíč k výběru partnera pro manželství*, Praha, 1989. ISBN 9788072465057
19. ŘÍČAN, P. *Cesta životem*, Portál, 2004. ISBN 80-7367-124-7
20. SATIROVÁ, V. *Kniha o rodině*, Praha: Práh, 1994. ISBN 80-901325-0-2
21. SINGLY, de F. *Sociologie současné rodiny*, Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1
22. SVOBODOVÁ, K. a kol. *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus*, část 1, Praha, 2010. ISBN 978-80-7416-059-2
23. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II.*, Portál, 2007. ISBN 9788024613185
24. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7
25. VÝROST, J. *Aplikovaná sociální psychologie*, Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8
26. Bradáčová K.: Volba partnera/[online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.katerinabradac.cz/news/volba-partnera>
27. Webový portál Maminka: Výběr partnera [online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.maminka.cz/clanky/>
28. Národní informační centrum pro mládež.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/oblasti/zivotni-styl>
29. Kochlear: web se sluchovým postižením.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z: www.kochlear.cz/
30. Helpnet: informační portál pro osoby se specifickými potřebami.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z: www.helpnet.cz/
31. Webový portál Pro ženy.[online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: www.prozeny.cz
32. Webový portál Můj vztah.[online].[cit. 2013-04-12]. Dostupné z: www.mujevztah.cz

33. SONS: Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR.[online].[cit. 2013-04-22]. Dostupné z online: www.sons.cz
34. (WHO, MKN-10.[online].[cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/seznam.html>)

8 KLÍČOVÁ SLOVA

Priority výběru

Životní partner

Zdravotní postižení

9 PŘÍLOHY

I. Rozhovor č.1

Jak se jmenujete, kolik je vám let?(pouze iniciály)

R.F. 27 let (žena)

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Inteligentní, se smyslem pro humor,zodpovědný, s jasnou představou o tom co chce, a co ne, tolerantní, zaopatřený (do té míry, abych ho nemusela já dlouhodobě živit, protože je to třeba člověk, co nechce pracovat). Myslíte si, že každý člověk ví, co od života očekává? Myslím si, že každý člověk má nějakou představu, ale že se to mění podle věku a nebo podle určitých potřeb.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého IP?

Jestli už má děti z předchozího vztahu nebo ne. A co dalšího by jste při hledání svého partnera klidně přehlédla? Tak asi by jsem tolik nehleděla na vzhled. Přeci jen , vzhled se může několikrát za život změnit a není to příliš důležitá věc.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Lidi ve vztazích, měli by více komunikovat. A je ještě něco, co by jste navrhovala změnit? No tak, takových věcí je víc, ale nemyslím si,že když by se to změnilo u někoho, že to k něčemu pomůže. Tak třeba to, že lidé pořád za něčím spěchají.

4. Jak se seznamujete vy se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

Většinou při akcích, jako jsou kulturní akce, zábavy, plesy.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Nevím jestli negativně, to spíš možná udiveně... Každopádně to není můj problém, ale většinou je to těžké pro toho partnera, protože co jsou občas lidi schopni vypustit z úst, tak to je teda moc. Určitě nerazím podivnou teorii svůj k svému ve smyslu postižení....Černovlásky se taky nebaví jen s černovlasejma ne?? Co vám třeba bylo řečeno, když jste byla viděna s osobou bez postižení? Tak né přímo řečeno, ale toho si všimnete, že na vás lidé házejí udivené pohledy. Snaží se to nějakým divným způsobem vysvětlit svým dětem a tak .

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

Tak to je asi individuální, ale myslím že se to netýká jen lidí s TP. Většina maminek má s potencionálním partnerem svého Davidka či Janičky nějaký problém, ať už menší či větší. Záleží pak na tom, jak moc pak daný člověk dá na názor rodičů. Osobně, i kdybych si nakvartýrovala domu Dalajlamu, tak pro rodiče bude něco špatně, ale já na ně nedám. Co myslíte, že by jim vadilo? No tak asi určitě by je hrozně zajímalo odkud je, co dělá, jací jsou jeho rodiče. Možná by se jim nelíbilo třeba jeho zaměstnání a proč si jako vybral zrovna mě. ☺

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

*Jasně, že jo. Už jen z podstaty ženy a muže. Myslím si, že muži většinou hledají nějakou paní, která jim bude vařit, prát a uklízet a pak taky vychovávat děti. **A splňují tuhle představu ženy?** Samozřejmě to je individuální. Každá žena má pro něco předpoklady. Některá ráda vaří a uklízí, jiná zase ráda cestuje a nebo pracuje. Už záleží jenom na tom muži, zda si vybral podle svých představ.*

8. Bral/a by jste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Náboženskou v jistých případech ano, protože všechno má své meze, rasovou nikoli, pokud by partner vyhovoval ve všech ohledech, tak ať je třeba z Marsu.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Záleží na tom, jak ho nefunkční rodina bude ovlivňovat. Pokud by za funkční považoval totéž co já a stál na vlastních nohou s jasnou představou, jak má asi funkční rodina vypadat, tak ne. Pokud by mu přišlo normální bít partnerku, nepracovat, žít třeba v ruině, tak pak je už něco špatně, a o takovém člověku bych jako o partnerovi asi jen těžko uvazovala.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Inteligentní, se smyslem pro humor, zodpovědný, s jasnou představou o tom co chce, a co ne, tolerantní, zaopatřený. Prostě hledám takového partnera, který mi bude vyhovovat ve všech směrech a samozřejmě já jemu.

II. Rozhovor č. 2

Jak se jmenujete, kolik je vám let?(pouze iniciály)

A.J, 22, žena

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Tolerantní, ochotný pomoci, vstřícný se smyslem pro humor.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého IP?

Asi zdravotní stav nebo stav konta. Nikdo neví co bude, takže tyhle věci jsou docela relativní pojem, který se může dost rychle změnit.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

*Určitě komunikace mezi partnery, protože pracující lidé se vidí poměrně málo času a je důležité, aby spolu komunikovali alespoň tu chvilku co se vidí. Dále také společné trávení času a volnost pro vlastní aktivity. **Myslíte si, že je možné sjednotit trávení volného času?** Tak určitě dá, ale samozřejmě pro to musejí mít ty dva lidé už nějaké předpoklady. Když se poznají hned na začátku a zjistí, že mají společný třeba tenis, určitě si pak najdou chvilku, aby si šli zahrát spolu.*

4. Jak se seznamujete vy se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

*Převážně ve škole, kluby, společenské akce a festivaly. **A co si myslíte, že je takové nejpřirozenější?** Tak tím jsou asi rozhodně kluby a podobná zařízení. Člověk zde naváže kontakt jen s tím, kdo je mu sympatický a nemusí se do ničeho nutit.*

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Je to různé, někdy ale ano, protože někomu to přijde divné a nepochopitelné, tak si nemohou odpustit prohodit nějakou poznámku a nebo alespoň divně zírat.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

*Asi ano, záleží, jak tolerantní rodiče jsou a jak zasahují do života dospělému člověku a samozřejmě jak se ten člověk nechá ovlivnit. **Jaký jste typ člověka vy?** Já o sobě vím, že se nechám dost snadno ovlivnit názorem druhých lidí, spíše by asi záleželo na tom, do jaké míry by jsem toho člověka milovala.*

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

Ne. Obě pohlaví jsou lidi a ty jako lidi přemýšlí. Takže si myslím, že ohledně partnerů to máme všichni stejně.

8. Bral/a by jste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Ne. Každý má stejná práva na partnera, takže by mi to bylo asi jedno, záleží jako moc by mě daná osoba očarovala. Nezměnila by jste teda názor, ani kdyby jste slyšela od 50ti lidí, že to nedopadne dobře? Na to je těžké odpovědět. Záleželo by na tom, jakého by byl náboženského vyznání. Je jasné, že nějaké náboženství není slučitelné tady s našim českým životem.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

*Ne. Myslím si, že dospělí lidé mají svoje názory a i když vidí, že to u nich v rodině není ideální, mají svůj názor a právě možná se dokáže poučit z toho, co se doma děje. **Berou si lidé ze situací doma ponaučení?** Rozhodně si myslím, že ano. Každý, když to doma vidí, nechce aby dopadl stejně a někde v podvědomí se bude snažit toho vyvarovat.*

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Upřímnost, spolehlivost, vstřícnost, ochota, smysl pro humor, aby byl na stejné dominantní úrovni jako já, ale samozřejmě, abychom se dokázali domluvit.

III. Rozhovor č. 3

Jak se jmenujete, kolik je vám let?(pouze iniciály)

D. M, 22let, žena

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Já jsem vždy toužila po muži s modrýma očima. Jinak jsem si ho moc nepředstavovala, radši. Čekala jsem, co mi život nabídne. A teď už ho mám.

A má modré oči?

Ne, bohužel nemá. Ale to alespoň utvrdilo mojí představu o tom, že není dobré si něco plánovat.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého IP?

Vzhled – i když ne 100%, svým způsobem se mi partner musí líbit. Minulost. Rodina. To jsou věci, na kterých při hledání nezáleží. Ale záleží na jiných věcech při fungování dlouhodobého vztahu. To jsou jaké věci?

Určitě to, jak spolu dva dokáží komunikovat a jak si věří.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Lidé by si měli více vážit sami sebe navzájem. Vnímat se jako jedinečné bytosti a dar jeden druhému a ne jen hledět na výhody, které mu konkrétně vztah přináší.

4. Jak se seznamujete vy se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

Spíš v zájmových skupinách - takže např. ve škole, při volnočasových aktivitách. Prostě v blízkém okruhu. Jako každý druhý. Při povídání, u vína, při posezení, přes známé a kamarády. A kde je to nejčastěji? Jelikož ještě studuji, tak musím říct, že nejvíce času trávím tam. Takže asi ve škole.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Nevím, jestli negativně, ale určitě minimálně "překvapeně". Když před někým sama mluvím o příteli, ptají se mě, co má za nemoc. Automaticky. Asi panuje předsudek "vrána k vráně sedá". Nemyslí to lidi zle, jen je to to první, co je napadne...

Pak jsou v tom další věci - třeba konkrétně u mě ostatní opravdu překvapeně reagují na rozdíl mezi mojí a Zdenovou výškou, někdo říká, že je to "divné", ptá se, jak můžeme mít sex nebo je toho názoru, že Zdena musí být "úchyl", protože má malou ženu.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

Strašně moc. Tím že s dětmi nemluví, nebo jim vnucují svou představu "ideálního partnera", který podle nich má být také postižený. Navíc rodiče dětí (osob) s TP jsou na své potomky často mnohem více vázani a nechtějí "ani slyšet" o tom, že by své dítě měli předat někomu, kdo by byl jejich partnerem...

Myslíte si, že to dělá rodičům velký problém, brát vás jako dospělou osobu s vlastními názory?

Ano, určitě dělá. Občas se snaží mi vnutit jejich názor, ale jelikož je znám, tak vím, co na ně platí.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

V něčem asi ano, ale jako u všech. Ženy více dbají na chování partnera, jeho materiální zabezpečení a podobně, muži zase na vzhled...

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

NE ...Já teda určitě ne .Ať je Ind nebo věří v ufony, hlavně že si rozumíme a že jsme se "našli"

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Podle mě jde nejvíc o to, jak se s tím vyrovnává právě partner. A víc než funkčnost asi hraje roli přijetí postižení. Ale určitě to je důležité až v další fázi vztahu. Na začátku mi bylo totálně ukradené, co si myslí u Zdendy doma .

A kdybyste věděla, že Zdendovo dědeček byl alkoholik, ovlivnilo by vás to nějak?

Ne, určitě ne. Možná kdyby tatínek, tak se nad tím pozastavím a budu Zdendu více sledovat.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Charismatická osobnost, jistota v názorech a rozhodování, obětavost (ale ne přehnaná), musí vědět, co chce, umět myslet do budoucnosti. Komunikovat, nebo se nechat podnítit ke komunikaci (i v krizových situacích).

Brala byste radši flegmatika, nebo cholera?
No, to je těžké. V určitých věcech je lepší flegmatik, ale v určitých zase cholera. Ale asi spíše cholera, protože já jsem celkem klid'as, tak bysme se mohli nudit.

IV. Rozhovor č. 4

Jak se jmenujete, kolik je vám let?

K. M, 24 let, žena

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

*Myslím si, že si ho představuji úplně stejně jako všichni ostatní. Aby byl hodný, hezký (samozřejmě v mezích možností), nechci žádného manekýna, aby se uměl postarat o mě a o potencionální rodinu, a asi aby si taky našel na mě čas a pořád nepracoval...takže aby to nebyl workoholik. **Takže byste raději brala zedníka, který bude mít určenou pracovní dobu, než manažera, který je stále jedním uchem v práci?** Rozhodně ano, věděla bych, kdy mi manžel přijde domů. To je hezká jistota.*

2. Co nepovažujete za důležité při hledání IP?

Nepovažuji za důležité například to, jestli bude mít nějaké postižení, nebo jestli má nebo nemá sourozence a taky bych až tak neřešila vzhled.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

*Myslím si, že rozhodně přístup ke vztahům sobě samotný. Lidé to berou jako jasnou věc, která když neklape, tak se prostě přítel vymění a je zase všechno v pořádku a jede se dál. **Proč je to takhle?** Asi proto, že mladí lidé si říkají, že je na světě spousta potencionálních partnerů, a že nemají zapotřebí nějaký problémový vztah, když určitě potkají toho pravého.*

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

*No, převážně se seznamuji ve společnosti jako je škola, diskotéky, ale musím říci, že občas surfuji na seznamkách a podobných stránkách. Ale to spíše dělám pro to, aby mi čas lépe utkal, když zrovna nemám co na práci nebo relaxuji. **Stalo se vám, že jste našla na internetu nějakého svého opravdového přítele?***

Ano, mám jednu kamarádku, se kterou jsem se seznámila při jedné počítačové hře.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

No, jednoznačně nemůžu říct, že by negativně reagovala. Ale je pravda, že asi hodně záleží na lidech. Někdo na toho dotyčného bude nechápavě koukat a kroutit hlavou, jiný se nad tím nepozastaví a přijde mu to úplně normální a přirozené.

Jací lidé jsou v tomhle ohledu tolerantní podle vás? *Myslím si, že převážně mladší generace a asi i muži. Starší lidé nemají pro nějaké postižení pochopení.*

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání přátel a potencionálních partnerů?

Tak určitě ovlivňují. Nemusí mít ani nějaké postižení. Každý rodič chce pro svoje dítě to nejlepší a občas to jednoduše nemůže skousnout, tak se snaží všemi silami, ale to většinou záleží na té osobě, jak se rozhodne. Slabší jedinci jednoduše podlehnou maminčinu nátlaku a zaručeným radám.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

*Nemyslím si, že by se lišily úplně ve všem, ale samozřejmě chlapské myšlení je trochu jiné, ale myslím si, že většina mužů chce mít doma zodpovědnou, pracovitou ženu, která mu bude vařit a bude na něj doma čekat s večerí, až přijde z práce a bude s ním trávit zbytky času. **Očekávají tuhle představu u mužů ženy?***

Asi ano, ale jsou samozřejmě ženy, kteří očekávají to samé u mužů.

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

*Tak určitě na rasovou ne, ale u té náboženské si nejsem úplně tak jistá. Jsou určité meze, které jsou přijatelné, ale pak jsou taky věci, které bych určitě neskousla jako je například nějaký Islám nebo tak něco. **Které náboženství by vám nevadilo?***

Tak určitě by mi nevadil můj přítel žid a ostatní náboženství.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Jak se to vezme. Pokud to ten partner „netahá“, do našeho vztahu, tak je mi to jedno. Myslím si, že už je dospělý a nedá se ovlivnit úplně vším. Ale asi bych si dala pozor na alkoholismus v rodině nebo na podobné závislosti.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

No, pro mě by byl nejideálnější partner, který je akční a flexibilní. Aby byl hodně komunikativní a uměl se občas pohádat, protože i to je potřeba. Jinak asi nějaké jiné speciální přání nemám.

V. Rozhovor č. 5

Jak se jmenujete a kolik je vám let?

P. N. ,22 let, muž

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

*Já, jako chlap bych chtěl partnerku brunetu ☺, pak taky aby byla stejně vysoká jako já a uměla nějaký cizí jazyk. Pak taky aby byla hodná a komunikativní. **Proč vysoká bruneta?** Vysoké ženy jsou více sexy a sluší jim snad i pytel. Já nejsem taky tak malý, tak aby se nebála nosit podpatky. A bruneta? No to já přesně nevím, ale vždy mi imponovaly brunety.*

2. Co nepovažujete za důležité při hledání IP?

*Jestli by měla už nějaké děti, a pak taky celkový vzhled. Ale na barvě vlasů bych si trval. Taky nepovažuju za důležité její vzdělání. Také by mi nevadilo, kolik předešlých vztahů měla. **Takže by vám nevadilo, kdyby vaše přítelkyně měla dva vysokoškolské tituly a vy pouze výuční list? Necítil byste se méněcenně?***

Určitě ne. Možná bych jí spíše obdivoval, jak je chytrá a ona by zase obdivovala mě, jak pracuji já.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Zamyslet se nad sebou. Všichni chtějí jenom kariéru a nic jiného je nezajímá. Měli by lidi koukat kolem sebe. Viděli by třeba věci, které si nikdy neuvědomovali a nikdy by je to ani nenapadlo. Taky tolerance a kompromis, to jsou věci, které v dnešní době lidi asi vůbec neznají.

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

*No u mě je to převážně na nějaké zábavě nebo v okolí mého bydliště, kde trávím hodně času s přáteli. Někdo přivede nějakého známého/známou a tak se rozšiřuje náš kruh a tak. **Máte ve své partě spíše ženy a nebo je to rovnoměrné?***

Je to spíše rovnoměrné. Myslím si, že je to takhle mnohem lepší, než aby to byla spíše mužská parta.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Ano, myslím si, že negativně reaguje. Ať už máme my lidi s TP kamarády bez postižení nebo je to náš partner. Je to jedno. Ještě jsem se nesetkal s tím, aby to lidi brali úplně normálně. Převážně staří lidé divně koukají a občas si neodpustí nějakou narážku. Nemám jim to za zlé, protože oni jsou vychováni v duchu, že postižení lidé patří do ústavu nebo do podobného zařízení, natož aby měli přátele nebo tak.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání přátel a potencionálních partnerů?

*Ano ovlivňují, ale záleží na tom, do jaké míry se ovlivnit nechají. Třeba já nejsem ten typ člověka, který by poslouchal své rodiče na slovo. Ano, vezmu si z nich třeba příklad nebo ponaučení, ale to je asi tak všechno. Jsem přeci jenom dospělý člověk. **A nastane někdy situace, kdy se s rodiči shodnete?** Určitě, a nebývá to zrovna málo. Většinou máme podobné názory, takže je stačí upravit podle potřeby.*

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

*No, že by se přímo jednoznačně lišily, to se říct nedá. Muži asi více dbají na vzhled a je jim jedno, co mají ženy v hlavě 😊, tím nechci říct, že jste úplně hloupé. Taky si myslím, že muže moc nezajímá, jaké mají ženy koníčky a zájmy. Stačí jim, když se za den někde potkají a on jim povykládá, jak bylo v práci. **A ženy nechtějí chytré muže?** Asi chtějí, protože si představují, že muž je živitel rodiny a musí mít na to vzdělání.*

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

*Samozřejmě. Asi by mi až tak moc nevadila ta rasová příslušnost. Ale náboženská rozhodně. Já jsem ateista, tak bych chtěl mít ateistku. Neříkám, že by mi náboženství vnucovala, ale asi by to bylo pro život jednodušší. Nedocházelo by asi k tolika hádkám a sporům. **Nezměnil byste názor, kdybyste opravdu věděl, že je ta láska vzájemná?** Ne, nezměnil.*

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Já sám jsem z rozvedené rodiny a neberu to jako něco špatného. Prostě se moji rodiče tak domluvili, tak to tak je. A nemyslím si, že jsem s tím nějak poznamenaný, a že bych to přenášel na druhé lidi. Takže pokud by byla partnerka taky z rozvedené rodiny, proč ne.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální? *Tak určitě, aby byla komunikativní, tolerantní, ochotná pomoci, aby uměla projevit svůj názor a asi, aby uměla vařit, ale to není charakterová vlastnost ☺*

VI. Rozhovor č. 6

Jak se jmenujete, kolik je vám let?

Š. L., 20 let, žena

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Rozhodně bych chtěla, aby se o mě zajímal, aby byl chytrý. Měl modré oči a byl vysoký.

Takový princ. Aby se o vás zajímal, co si pod tím představujete?

Tak třeba aby mi občas s něčím pomohl, aby se zajímal o mou práci, občas mě pochválil, že mi to sluší a tak.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého ŽP?

Rozhodně bych polevila z modrých očí a z výšky. A asi všechnen vzhled. Určitě to není věc jasně daná. Může nás zaujmout úplně jiná osoba, než ta, jakou jsme si vysnili.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Tak já si myslím, že hlavně by lidi měli brát vztahy jako něco, co trvá na celý život. Měli by se snažit, aby to tak bylo a nerozvádět se pokaždé, když dojde k nějaké neshodě. Další věcí, která by se měla změnit, je třeba to, aby nevznikaly děti jen z lidské nezodpovědnosti. Nikdo z nás by přeci nechtěl být „nechtěné“ dítě a ještě se tím rodič chlubit. Pak to dítě má špatný vzor a předá tento vzor, až bude dospělý dál. Řekl byste to svému dítěti? To, že je v podstatě nechtěné dítě? Ne, neřekl, protože by mohl mít pocit, že je nechtěný.

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

Tak jako asi každý mladý člověk ať už s postižením neb bez. Převážně mezi lidmi...to je na zábavách, koncertech a jiných kulturních akcích...a taky samozřejmě okolí školy.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Nevím. Zatím všechny reakce lidí na mé přátele bez postižení byly zcela normální. Možná jde o to, že jde o tělesné postižení. Kdyby to bylo nějaké jiné, třeba mentální, lidé by se na to zase dívali jinak. Máte nějakého přítele s tělesným postižením, který má partnera s jiným než tělesným postižením?

Bohužel ne, v mém okolí se nevyskytuje nikdo s jiným, než tělesným postižením.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

U mě je to zcela jasné. Mám velice hodné rodiče, kteří mi nechávají celkem dobrou svobodu a spíše jsou mými kamarády než rodiči, ale určitě u všech to takhle není. Dokážu si představit, že jim říkají, co mají a nemají dělat, že mají o ně strach, a že jedině oni mají pravdu. Co by měli změnit, aby se k nim rodiče chovali jinak? Určitě by jim neustále měli vysvětlovat, že mají svoje názory, a že si to stejně udělají podle sebe. Příliš s nimi o jejich problémech nebavit, aby rodiče neměli potřebu se plést do těchto věcí.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

Myslím si, že máme priority úplně stejné. Přeci jen se většinou asi chlapci shodnou s holkami, co od nich očekávají a co neočekávají. Každý touží po štěstí a po spokojeném životě, tak v tom nevidím moc rozdíly.

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Když bych byla opravdu zamilovaná a poblázněná, tak by mi bylo asi jedno, jestli je to černoch nebo Muslim, ale asi by se mi to rozleželo v hlavě, když by začínaly vylézat na povrch nějaké problémy a neshody. Kdy takové rozlezení nastává?

No po určitém prožitém období, kdy třeba začnou být nějaké problémy. To se pak hned lidi začnou na toho druhého dívat jinak, když zjistí, že neřešil danou situaci podle daných představ.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Tak určitě hraje. Rodina je základ, a jakmile je ten základ špatný, musí se to někde projevit. Neříkám, že hned, ale někdy určitě. Samozřejmě záleželo by na tom, co by bylo tou nefunkční složkou a do jaké míry by zasahovala. Kde se to projevívá?

Třeba ve výchově dětí, budou aplikovat na svoje děti ty stejné špatné návyky, které na nich praktikovali rodiče.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Jednoznačně komunikativnost, smysl pro humor, ochota pomoci, společenský duch, možná trochu flegmatik.

VII. Rozhovor č. 7

Jak se jmenujete, kolik je vám let?

R. B, 25, muž

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

*No tak aby rozhodně se mnou sdílela moje koníčky a zájmy. Aby byla komunikativní a pro každou srandu. Aby se nebála změn a různých rozhodnutí. Také samozřejmě záleží na vzhledu, ale to je až někde v pozadí. **Jak mám chápat ty změny a rozhodnutí?** Třeba, že se ze dne na den musíme rozhodnout, že se přestěhujeme, kvůli práci, nebo kvůli něčemu jinému, to už je jedno.*

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého ideálního partnera?

Tak bych oželel ten vzhled. Nezáleží na tom co má na sobě, ale co má v sobě. A taky by nemusela umět vařit. To se přece dá naučit nebo existují mražená jídla a restaurace.

Nevadilo by ovšem vašim rodičům, že vaše přítelkyně neumí vařit?

Vadit by jim to mohlo, ale to je snad moje věc, protože já s tou danou přítelkyní nebo ženou budu žít. A já sám musím vědět, zda mě to bude vadit nebo ne.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

*Já si myslím, že nic. Taková je doba. Všechno se mění a my to nedokážeme ovlivnit natolik, aby bylo všechno jinak. Podle mého názoru se rozebírá pouze to špatné, už se nehledí na to, kolik manželství je v naprosté pohodě. **Takže jste s naší současnou společností spokojen?** To netvrdím, jen si myslím, že se s tím nic nedá dělat.*

4. Jak se seznamujete vy se svými vrstevníky/ potencionálními partnery?

No převážně v práci, nebo třeba v nějakém kulturním zřízení nebo jen tak v MHD.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Myslím si, že to záleží na tom, jakou člověk ze sebe vyzařuje energii. Když dává jasně najevo, že je mu s tímto člověkem dobře, ostatní lidé to poznají a nemají potřebu se k tomu nějak vyjadřovat.

Takže vy jste ten typ člověka, který se neustále snaží usmívat?

Ano, snažím se neustále myslet pozitivně a pořád se usmívat.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

Určitě každý z nás někdy slyšel. Dokud bydlíš doma, budeš poslouchat! Ať už se jedná o osobu s postižením neb bez. Záleží pouze na tom, jak se na tento fakt rodiče připraví a jak jsou schopni respektovat náš názor.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a jak?

No, jelikož jsme homo sapiens, tak se naše priority v určitých věcech shodují. Nikdo z nás nechce mít ženu nebo muže alkoholika, nebo násilníka a všichni chceme, aby nás miloval a ctil. Ale samozřejmě se lišíme v prioritách, které jsou pro každého individuální. Někdo potřebuje oporu, někdo zase flegmatika. A koho potřebujete vy? Já potřebuju ženu aktivní a určitě ne flegmatika.

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Tak s tímhle problémem nemám, pokud by se vypařily všechny ženy z planety Země a zbyly jenom nějaké z jiné planety tak proč ne, zkusit se má všechno a každý má právo na lásku.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Myslím si, že to až takovou roli nehraje, pokud teda potencionální přítelkyně nebude týraná a terorizovaná od svých rodičů anebo nebude mít s nimi nějaký jiný problém. Vše co se týká rodičů, by si měli řešit rodiče a nezatahovat do toho děti ať jim je 10 nebo 25. Jak si myslíte, že by ovlivnilo již zmíněné terorizování váš rodinný chod? Musela by se určitě poskytovat přítelkyni nebo manželce mnohem větší opora. Určitě by také měla strach z toho, zda něco dělá nebo nedělá špatně.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

No, kdyby byla slečna ochotná, milá, ochotná pomoci, rozhodně extrovert, veselá a komunikativní.

VIII. Rozhovor č. 8

Jak se jmenujete a kolik je vám let?

Z. L., 26 let, žena

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Představuju si ho asi jako každá mladá žena. Takže vysoký, svalnatý, krásné velké oči, aby mi nosil modré z nebe ☺, sympatický, veselý. Takže takový ten model z předních stránek časopisů? No, asi ano. Ale neříkám, že chci ve skutečnosti takové partnera. Jsou to spíše moje hezké představy. A jaký teda má být? Vysoký, chytrý, hodný, sympatický, velké oči.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého ŽP?

Asi vzdělání a pak to jak vypadá, protože, to jak vypadá je přeci jenom třeba dočasný stav a z tloušťka se může stát skoro kulturista. A taky nepovažuji za důležité to, zda bude nebo nebude mít nějaké postižení.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Především by se měl změnit přístup ke vztahům, k lidem, k sobě samému. Spousta lidí ani v dospělosti neví, co vlastně chtějí a proto jim žádný partner není dost dobrý. Takže by si měli lidé srovnat svoje životní priority a pak až hledat ten pravý vztah? Ano, myslím si, že to je ta správná cesta ke spokojenému životu.

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky / potencionálními partnery?

No jelikož pracuji, moc času mi nezbyvá. Ale velice ráda si zajdu do nějaké kavárny, občas do divadla nebo kina. Většinou s kamarádkami jdeme na skleničku vína. Takže většinou jsou to kulturní akce a zařízení. Takže tyto zařízení navštěvujete převážně o víkendu? Není to pravidlem. Prostě vždy, když mám čas.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s TP má za svého partnera osobu bez postižení?

Reaguje tak, jak je naučena. Takže někdy nás to překvapení, protože se s vámi dají klidně do řeči a berou vás úplně normálně a někdy před vás skoro plivnou. Samozřejmě záleží hodně na tom, co jim na to odpovíme nebo tak. Záleží, jak jsou společností přizpůsobiví.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby s TP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

*Samozřejmě, že ovlivňují, protože každý rodič chce mít pro svoje dítě to nejlepší. A dvojnásobně to platí u osob s nějakým postižením. Mají mnohem větší strach a obavy, ale většinu jim nezbude nic jiného, než to přijmout a těžce se s tím srovnat. Zejména, když je ta osoba dospělá a třeba ani vůbec nebydlí doma. **Takže vy preferujete bydlení mimo domov?** Rozhodně. Takhle se alespoň lidé s postižením naučí žít sami a osamostatnit se. Není to nic špatného, akorát asi bude rodičům trvat, než to pochopí a smíří se s tím.*

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a proč?

Myslím si, že je to hodně individuální. Některý muž má priority jako žena, a některá žen zase jako muž. Každý má priority podle toho jak potřebuje.

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Myslím, že brala. Nemyslím si, že bych byla schopná se sžít třeba s Muslimem. Jsou mezi námi velké rozdíly a bylo by to asi velice složité a nejsem si jistá, zda by ten vztah měl dlouhého trvání. V tomhle případě zastávám pravidlo vrána k vráně sedá.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

No nemyslím si, že by hrála až tak zásadní roli. Spíše plní roli doplňkovou. Je dobré pozorovat, co se u partnera v rodině děje, ale že by ten dospělý partner byl tím nějak poznamenan, když mnohdy už nebydlí s rodiči doma, to si nemyslím.

Chtěla byste bydlet s potencionálním partnerem u rodičů? *Rozhodně ne, všichni víme, že tohle bydlení nedělá dobrotu a dochází ke zbytečným hádkám. Možná dočasně, to asi jo, ale jinak ne.*

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Tak asi aby to nebyl flegmatik, musí být s ním nějaká sranda, aby byl akční. Rozhodně aby byl dominantnější než já, ale zase né moc.

IX. Rozhovor č. 9

Jak se jmenujete, kolik je vám let?

L. M, 25 let, žena, ZP

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Můj ideální partner by měl mít příjemný hlas a vystupování, aby se na něj dalo spolehnout, aby měl rád děti. A když by již nějaké děti měl? To by vůbec nevadilo, já mám s dětmi dobrý vztah.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého ideálního partnera?

Rozhodně by mi nevadilo, kdyby byl nižší, než jsem já. Také by mi nevadilo jeho vzdělání a vzhled a taky asi věk. Takže spíše dbáte na ty charakterové vlastnosti? Ano, při mém zrakovém postižení je myslím si, že důležitější to, jak dokáže se mnou sžít a být mi nápomocný.

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

Každý si to udělá takový, jaký to má. Myslím si, že nejsou nějaká daná pravidla pro to, aby to tady vypadalo lépe. Každý se musí nejprve zamyslet sám nad sebou. Jak se říká, udělat si pořádek před svým prahem. Tak co byste si měla změnit vy? Určitě bych chtěla trávit více času s mými přáteli.

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky / potencionálními partnery?

Se svými vrstevníky se seznamuji na různých seminářích, školeních, zábavách a také občas na internetu, kde si chatuji na různých stránkách. Které semináře navštěvujete? Různé vzdělávací semináře a také třeba různé rekvalifikační kurzy na různé činnosti. Ty mě opravdu moc baví, velice ráda se takhle rozvijím a vzdělávám.

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s ZP má za svého partnera osobu bez postižení?

Tak mnohdy toto postižení není vidět, takže spousta lidí si toho ani nevšimne. Nemyslím si, že by reagovali nějak špatně, spíše si myslím, že toho člověka tak trochu obdivují, záleží samozřejmě na stupni postižení. A setkala jste se už teda někdy se špatnými ohlasy?

Myslím, že se mi to za celý život stalo jen párkrát. Nebylo to nikdy nic hrozného, spíše se lidé divili, a museli dětem vysvětlit, co je ta bílá hůl, takže nic strašného. Děti se musí dozvědět co to je, pak už se ptát nebudou.

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby se ŽP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

*Určitě ovlivňují. Ať už se jedná o osobu s tělesným, zrakovým nebo jiným postižením. A týká se to i lidí bez postižení. Rodiče jsou starostliví, a chtějí pro své dítě jen to nejlepší. Jen si občas neuvědomují míru, do jaké až můžou zasahovat. **A jací jsou tedy vaši rodiče?***

Moji rodiče jsou také velice starostliví, ale já jim stále připomínám, že jsem dospělá a že si poradím sama, podle mého uvážení. Občas to samozřejmě těžko nesou, ale zvykají si.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a proč?

*Samozřejmě, že se liší, ale zase se neliší ve všech směrech a tak. Jsou věci, na kterých se muž a žena shodnou a na kterých ne. **A jaké to jsou teda věci?** Tak například to, že když spolu dva lidé bydlí, tak si určí, kdo bude držet rodinný rozpočet, kdo bude mít nestarosti domácnost, také si myslím, že se hodně shodnou ve svých koníčcích a zájmech.*

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

*Ano, tohle je pro mě velice důležité. **Mohla bych vědět proč?** Myslím si, že v ostatních zemích, kde mají jiné náboženství, nepřijímají lidi se zdravotním postižením tak jako tady u nás. Neříkám, že je to u nás ideální, ale celkem přijatelné.*

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

Neřekla bych, že hraje nějakou roli. Každý má svoji minulost uzavřenou v rodině, a když se člověk od rodiny odpoutá, tak si toto tajemství odnáší sebou a má tak trochu čistý štít. Záleží jen na něm, jestli nechá tajemství proniknout na venek.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Tak asi aby byl spíše flegmatický, veselý, aby uměl člověka rozveselit, tolerantní.

X. Rozhovor č. 10

Jak se jmenujete, kolik je vám let?

T. P, 23 let, muž, ZP

1. Jak si představujete svého ideálního partnera?

Představuji si ho pouze tak, že bude hodná, veselá, že bude pracovitá, bude mít ráda svoje zaměstnání, bude se mnou trávit volný čas a samozřejmě, že mě bude milovat takového, jaký jsem.

2. Co nepovažujete za důležité při hledání svého ideálního partnera?

*Tak určitě výšku a částečně vzhled, dále taky jestli by měla už nějaké děti. **A vy byste chtěl děti?** Ano, samozřejmě chtěl. Nevím, jestli víc než jedno, ale jedno určitě.*

3. Co by se mělo v dnešní době změnit, aby vztahy vydržely?

*No, určitě by se měli změnit lidé samotný. Lidi jsou sobečtí, není jim nic svaté, nemají žádné překážky a žádné přirozené autority. **Proč myslíte, že to tak je?** Protože si lidé neuvědomují žádné důsledky, nevidí nic, co by se mohlo stát a kam to všechno špatné chování spěje.*

4. Jak se seznamujete se svými vrstevníky / potencionálními partnery?

*Úplně normálně, jako každý jiný. Ale spíše chodím do literárních kaváren, do kaváren pro sluchově postižené a tak. **Takže si hledáte přátele, kteří mají také sluchové postižení?** Není to zásadou, ale je mi mezi těmito lidmi dobře.*

5. Myslíte si, že společnost negativně reaguje na to, že osoba s ZP má za svého partnera osobu bez postižení?

*Myslím si, že reaguje tak jak umí. Moje postižení není viditelné, až na to, že občas používám znakovou řeč, mám jinak naslouchadlo, ale to není vidět. **Takže si lidé u mě ani nevšimnou, že mám nějaké postižení. Co byste řekl lidem, kteří se chovají nevhodně na lidi s nějakým postižením?** Určitě bych na ně nebyl sprostý. To nic nevyřeší. Ale řekl bych jim, ať si uvědomí, jak se chovají, že by se měli vcítit do kůže těch osob s postižením.*

6. Ovlivňují nějakým způsobem rodiče osoby se ZP při hledání si přátel a potencionálních partnerů?

Neřekl bych, že přímo ovlivňují, ale spíše dohlíží. Snaží se dělat takový dozor, aby všechno fungovalo, klapalo a aby jejich dítě nemělo žádné problémy. Občas mají snahu zametat cestičky. Je toto chování špatné nebo není, podle vás?

To je asi individuální. Někomu to vyhovuje do určitých let a pak řekne dost. Ale někdo to bohužel neodkáže a je maminčin mazánek do konce života.

7. Myslíte si, že se liší priority žen a mužů a proč?

Jasně, že liší. Nikdy jsem neviděl muže, který by měl stejné priority jako žena.

8. Bral/a byste ohled při hledání ŽP na rasovou a náboženskou příslušnost?

Nikdy jsem o tom nepřemýšlel, takže nemám jednoznačnou odpověď. To by asi záleželo na situaci. Takže při jaké situaci byste nebral ohled? Musel bych tu ženu vidět a vědět, že je to ta pravá, že si jí chci vzít.

9. Hraje nějakou roli funkčnost rodiny u potencionálního partnera?

To záleží na průbojnosti a na dalších mnoha věcech. Ale řekl bych, že všeobecně platí, že když je člověk dospělý, tak si nenechá do ničeho mluvit, má svoji hlavu a tak by si věci, co se týkají rodiny měl přehodnotit podle sebe a udělat si svůj obrázek.

10. Jaké charakterové vlastnosti ŽP by byly pro vás ideální?

Tak já bych chtěl přítelkyni flexibilní, průbojnou, hodnou, asi cholerickou, temperamentní, ale nesměla by být žárlivá ☺

